

מחקר דו"ח מחקר דו"ח מחקר דו"ח מחקר דו"ח מחקר דו"ח מחקר דו"ח מחקר דו"ח

סידרת פירסומים משותפים ג'וינט ישראל — ברוקדייל

מוסדות לטיפול ממושך ומסגרות דיור מוגן:
המצב ב-1987 והתפתחויות לאורך זמן

שמואל באר

חיים פקטור

מרכז מידע ארצי לשירותים לקשישים

ג'וינט ישראל
גבעת ג'וינט, ת.ד. 3489
ירושלים 91034

ג'וינט — מכון ברוקדייל לגרונטולוגיה
והתפתחות אדם וחברה
גבעת ג'וינט, ת.ד. 13087
ירושלים 91130

BR-RR-10-89

מוסדות לטיפול ממושך ומסגרות דיור

באר, שמואל

001432055439

ברוקדייל בניו-יורק וממשלת ישראל.

לוגיה והתפתחות אדם וחברה. הוא נוסד ב־1974
ג המאוחד של יהודי אמריקה), בעזרתן של קרן

בפעולתו מנסה המכון לזהות בעיות חברתיות ולהציב להן פתרונות חילופיים בשירותי הבריאות והשירותים הסוציאליים בכללם. אחד מיעדיו הוא להגביר את שיתוף הפעולה של מומחים מהאקדמיות והממשלה, עובדי ציבור ופעילים בקהילה כדי לגשר בין מחקר לבין מימוש מסקנות מחקר הלכה למעשה.

הג'וינט העולמי

נוסד ב־1914, ומאז הגיש עזרה למיליוני יהודים ב־75 מדינות. הג'וינט, הפעיל ב־33 מדינות מכל גוויי הקשת הגיאופוליטית, מודרך על ידי עיקרון אחד: "יש להגיש עזרה ליהודים במצוקה, במטרה לסייע להם לחיות כיהודים". הדאגה לבריאותם ולרווחתם של הקשישים עומדת בראש מעייני הג'וינט ברחבי העולם.

תפקידו של ג'וינט-יש
בתחום הבריאות, החי
ובודדים, תוך שימת דו
פעולות הג'וינט ממומ
המאוחדת.

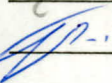
BR-RR-10-89 c.2

BR-RR-10-89 c.2

שם המחבר באר שמואל, פקטור חלים

שם הספר מוסדות לטיפול ממושך ומסגרות

דיוור מוגן: המצב ב-1987 והתפתחויות

חתימה	תאריך	שם השואל
W	14/11	שלם שולמ
	12.5.91	עבאסי מני
	3/3/91	מנהל מחלקת
ה. צ'נין	10.4.91	צ'נין ז'ר
	2.12.91	קניס יהודה

מוסדות לטיפול ממושך ומסגרות דיור מוגן:
המצב ב-1987 והתפתחויות לאורך זמן

שמואל באר
חיים פקטור

דו"ח זה הוא חלק ממרכז המידע הארצי לשירותים לקשישים
הפועלת במכון ברוקדייל בשיתוף עם ג'וינט ישראל

ינואר 1989

ירושלים

מרכז מידע ארצי לשירותים לטיפול ממושך

מרכז המידע הארצי הוקם ביוזמת ג'וינט ישראל ומכון ברוקדייל במטרה לספק מידע שוטף ועדכני על השירותים הקהילתיים והמוסדיים לטיפול ממושך. ייחודו של המרכז הוא בכך שנאסף בו מידע מגופים שונים, והוא מאפשר הצגת מידע זה על בסיס אחיד ומוסכם. כתוצאה מכך מהווה מרכז המידע משאב משותף לגופים השונים לצורך קבלת החלטות וקביעת מדיניות, ברמה הארצית וברמה האזורית והמקומית.

המרכז מרכז מידע בנוגע להיבטים שונים של מערכת השירותים, ובהם: היקף השירותים הניתנים וההבדלים באספקת השירותים בין האזורים השונים בארץ, השינויים במערך השירותים במשך השנים, תכניות פיתוח לשנים הבאות, תחזיות לגבי הבדלים בהזדקקות לשירותים על פני אזורים ותחזיות לגבי הצרכים בעתיד. כך מספקת המערכת נקודת מבט אינטגרטיבית המשלבת את העבר, ההווה והעתיד. המרכז מפרסם דו"חות תקופתיים על ההתפתחויות בתחומים השונים, וגם מספק לארגונים מידע הדרוש להם לצורך קבלת החלטות.

השירותים המוסדיים לטיפול ממושך מהווים חלק חשוב מהמערכת הכללית של השירותים שנועדו לתמוך ולסייע לקשישים ולהבטיח להם איכות חיים נאותה. מטרתו של דו"ח זה היא להציג נתונים כמותיים על המערכת המוסדית לטיפול ממושך ותכניות הדיור המוגן. להלן הממצאים העיקריים.

(I) מוסדות לטיפול ממושך

=====

קיבולת: ב- 1987 נמצאו בארץ 157 מוסדות לטיפול ממושך לקשישים ובהם 16,460 מיטות. מזה 7,130 מיטות מיועדות לעצמאיים (קשישים עצמאיים בביצוע פעולות יומיומיות ובדרך כלל מוגבלים בניהול משק בית); 2,830 עבור תשושים (המוגבלים בחלק מן הפעולות היומיומיות וסובלים מקשיים בניידות); 6,025 עבור סיעודיים (הזקוקים לעזרה ברוב הפעולות היומיומיות, אינם ניידים ובדרך כלל אינם שולטים על הסוגרים); ו- 475 עבור תשושי נפש (קשישים עם ירידה קוגניטיבית, ניידים, ו/או עם בעיות התנהגות קשות ובדרך כלל מוגבלים בחלק מן הפעולות היומיומיות).

שיעור המיטות: שיעור המיטות עומד על 45 מיטות ל- 1000 קשישים יהודים באוכלוסייה (364 אלף קשישים), מהן 20 לעצמאיים ו- 25 עבור קשישים מוגבלים (תשושים, סיעודיים ותשושי נפש).

התפלגות אזורית: התפלגות המיטות אינה אחידה בין אזורי הארץ. במספר

מחוזות שיעור המיטות גבוה מהממוצע הארצי: ירושלים (62 מיטות ל- 1000 קשישים), חיפה (54) והמרכז (78). באחרים השיעור נמוך יותר: מחוז הצפון (38), מחוז תל אביב (30) ומחוז הדרום (10).

התפלגות המיטות למוגבלים דומה מאוד להתפלגות כלל המיטות: במחוזות ירושלים, חיפה והמרכז שיעורן גבוה מהממוצע הארצי (33, 31 ו- 56, בהתאמה) ואילו במחוזות הצפון, תל אביב והדרום שיעור המיטות האלה נמוך מהממוצע הארצי (24, 10 ו- 9, בהתאמה).

בעלות: קרוב לשליש מכלל המיטות שייכות לסקטור הפרטי, מחצית לסקטור

הוולונטרי ורק שישית מהן משתייכות לסקטור הממשלתי/עירוני. הסקטור הפרטי "מתמחה" במיטות לסייעודיים (50% מהמיטות מסוג זה) והסקטור הציבורי במיטות לעצמאיים (65% מהמיטות). בסקטור הממשלתי/עירוני החלוקה בין סוגי המיטות מאוזנת יותר.

הפניה ממשלתית: 43% מדיירי המוסדות (7,150 קשישים) הופנו למוסדות על-ידי לשכות הבריאות או הרווחה, הפניה המלווה בהשתתפות חלקית או מלאה במימון העלות המוסדית. שני-שלישים מהם זקוקים למחלקות לסייעודיים ורבע למחלקות לתשושים.

העלות הציבורית: העלות הציבורית השנתית הכרוכה באחזקת הדיירים המופנים מוערכת ב- 63 מיליון דולר, כש- 49 מיליון דולר מתוכם מיועדים לסייעודיים ולתשושי הנפש.

צרכים לא מסופקים: אחד האינדיקטורים של צרכים לא מסופקים הוא מספר הקשישים הממתינים למיסוד שעברו ועדת הערכה ואישור מקצועי. ב- 1987, 1900 קשישים המתינו להשמה במוסד. מספר זה מהווה 11% ממצאי המיטות. כמחצית מהקשישים שהמתינו למיסוד הינם סיעודיים או תשושי נפש והם היוו 15% מהמיטות מסוג זה.

ההתפתחויות בשנים האחרונות: בתקופה 1983-1987 גדלה המערכת המוסדית ב- 2,600 מיטות - גידול של 19%. למעלה משלושה-רבעים מהגידול היו במיטות לקשישים מוגבלים - גידול של 31%. מספר המיטות לקשישים מוגבלים גדל ב- 9% מעבר לגידול בצרכים הנובע משינויים דמוגרפיים שחלו באותה תקופה. הסקטור הפרטי תרם 44% לסך תוספת המיטות והסקטור הציבורי - 38%.

מיטות מתוכננות: עד 1990 מתוכננת תוספת של 1,880 מיטות. מספר זה מהווה גידול של 11%. מזה, 715 מיטות מיועדות לקשישים סיעודיים ותשושי נפש. 70% מהמיטות הנוספות מתוכננות בסקטור הציבורי ובמוסדות אשל. שינויים בגודל ובהרכב של אוכלוסיית הקשישים ממשיכים להכתיב גידול מהיר בצורך במיטות לטיפול ממושך.

=====

קיבולת: ב- 1987 היו בארץ 66 תכניות של דיור מוגן, בהם 6,020 יחידות דיור לקשישים בודדים או לזוגות.

שיעור היחידות: ישנן 16.5 יחידות דיור לכל אלף קשישים.

התפלגות אזורית: התפלגות יחידות הדיור המוגן אינה אחידה בין אזורי

הארץ. במספר מחוזות שיעור היחידות גבוה מהמוצע הארצי: מחוז תל אביב (22)

יחידות דיור ל- 1000 קשישים), מחוז ירושלים ומחוז הדרום (20). באזורים

אחרים השיעור נמוך יותר: מחוז המרכז (6 ל- 1000) ומחוז הצפון (12).

בעלות: קרוב למחצית מכלל יחידות הדיור (48%) שייכות לסקטור

הממשלתי/עירוני ולסוכנות היהודית; 43% שייכות לסקטור הציבורי (בעיקר

"משען") ורק 10% מהיחידות שייכות לסקטור הפרטי.

התפתחויות בשנים האחרונות: בתקופה 1985-1987 נוספו 14 תכניות למערכת

ובהן כ- 1,150 יחידות דיור - גידול של 23%. קרוב ל- 80% מהגידול היה

בסקטור הממשלתי/עירוני וכרבע ממנו בסקטור הפרטי. הסקטור הציבורי נשאר במצב

סטטי.

תודתנו נתונה לכל אותם אנשים שסייעו ותרמו להכנת דו"ח זה.

לדוד מור ולמרים שטרקשל מהאגודה לתכנון ולפיתוח שירותים למען הזקן בישראל (אשל), אשר סייעו במתן מידע וייעוץ. למרים בר-גיורא ולפיטר לודריקס מהשירות לזקן במשרד העבודה והרווחה, לשמואל צין, חמדה כהן, שושנה חקלאי, יורם לוטן, יצחק גולדשטיין, ציונה מזרחי ויעקב נבו ממשרד הבריאות, אשר מסרו וממשיכים למסור לנו את הנתונים המופיעים בדו"ח זה.

אנו חבים תודה גם לחברינו ממכון ברוקדייל: לג'ק חביב על העידוד ועל הערותיו המועילות, לעדינה אשר ולרימה פרקש שהכינו את תכניות המחשב של מערכת המידע בנושא השירותים המוסדיים, ולבלהה אלון אשר הדפיסה את הדו"ח.

1

3

א. המוסדות לטיפול ממושך

3

המצב ב- 1987

7

- החלוקה הגיאוגרפית של היצע המיטות

9

- התפלגות המיטות לפי הבעלות

12

- ההפניה למוסדות על-ידי משרדי הממשלה

16

- אינדיקטורים ללחץ על המערכת המוסדית: רשימות המתנה למיסוד

18

תוספת המיטות המתוכננת עד שנת 1990

22

ההתפתחות הכמותית של המערכת המוסדית בין השנים 1983 ו- 1987

24

- הגידול במספר המיטות ביחס לשינויים הדמוגרפיים

28

ב. דיור מוגן

29

המצב ב- 1987

31

התפתחות הדיור המוגן בין 1985 ו- 1987

33

ביבליוגרפיה

34

נספחים

רשימת לוחות

3	מספר המוסדות לטיפול ממושך, לפי בעלות ואזור גיאוגרפי, 1987	לוח 1:
5	מיטות תקן במוסדות לטיפול ממושך לפי סוג מיטה ואזור גיאוגרפי, 1981-1987	לוח 2:
6	שיעור מיטות תקן במוסדות לטיפול ממושך ל- 1000 קשישים יהודים, לפי סוג מיטה, בעלות ואזור גיאוגרפי, 1987	לוח 3:
6	שיעור מיטות תקן במוסדות לטיפול ממושך ל- 1000 קשישים יהודים, לפי סוג מיטה, בעלות ואזור גיאוגרפי, 1983	לוח 3א:
8	שיעור המיטות ל- 1000 קשישים יהודים לפי אזור גיאוגרפי כאחוז מהמוצע הארצי, 1987	לוח 4:
10	מיטות תקן במוסדות לטיפול ממושך לפי סוג מיטה ובעלות, 1981-1987	לוח 5:
11	התפלגות המיטות לפי הבעלות, 1987 (באחוזים)	לוח 6:
11	התפלגות המיטות לפי סוג מיטה, 1987 (באחוזים)	לוח 7:
13	מספר הקשישים השוהים במוסדות לטיפול ממושך בהפניית משרדי הממשלה (רווחה ובריאות), לפי בעלות ואזור גיאוגרפי, מרץ 1987	לוח 8:
13	מספר הקשישים השוהים במוסדות לטיפול ממושך בהפניית משרדי הממשלה (רווחה ובריאות), כאחוז ממיטות התקן באותם מוסדות, מרץ 1987	לוח 9:
14	התפלגות הקשישים השוהים במוסדות לטיפול ממושך בהפניית משרדי הממשלה (רווחה ובריאות), לפי בעלות, מרץ 1987	לוח 10:
14	עלות חודשית של אחזקת הקשישים השוהים במוסדות לטיפול ממושך בהפניית משרדי הממשלה (רווחה ובריאות), לפי בעלות, מרץ 1987 (\$)	לוח 11:
15	התעריף הממשלתי הממוצע לאחזקת קשיש במוסד לטיפול מושך, לפי בעלות ומחלקה - מרץ 1987 (\$)	לוח 12:
16	קשישים הממתינים לסידור מוסדי (דרך רווחה) או לאשפוז סיעודי (דרך בריאות), לפי אזור גיאוגרפי, 1987	לוח 13:
17	שיעור הממתינים למיסוד ל- 1000 קשישים יהודים באוכלוסייה, לפי אזור גיאוגרפי, 1987	לוח 14:
17	הקשישים הממתינים למיסוד כאחוז ממיטות התקן, לפי אזור גיאוגרפי, 1987	לוח 15:

רשימת לוחות: (המשך)

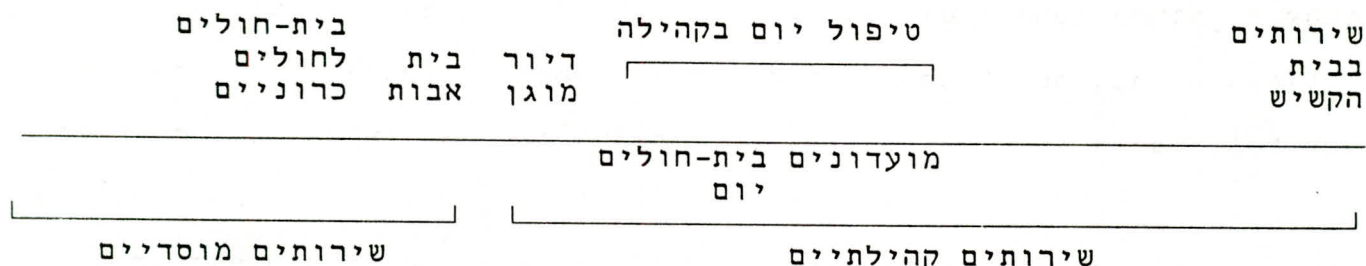
19	לוח 16:	תוספת המיטות המתוכננת עד שנת 1990, לפי בעלות ואזור גיאוגרפי (לפי נתוני יוני 1987)
20	לוח 16א:	תוספת המיטות המתוכננת עד 1990, לפי בעלות ואזור גיאוגרפי (לפי נתוני יוני 1987) - שנות יעד: 1988-1987
20	לוח 16ב:	תוספת המיטות המתוכננת עד 1990, לפי בעלות ואזור גיאוגרפי (לפי נתוני יוני 1987) - שנות יעד: 1990-1989
21	לוח 17:	מיטות בהקפאה ובתכנון רעיוני, לפי בעלות ואזור גיאוגרפי (לפי נתוני יוני 1987)
23	לוח 18:	הגידול במיטות תקן במוסדות לטיפול ממושך בין השנים 1987 ו-1983
23	לוח 19:	"התרומה" של כל סקטור לפי סוג מיטה לגידול הכללי בסך 2,570 מיטות בין השנים 1983 ו-1987 (באחוזים)
26	לוח 20:	הגידול במספר המיטות בין 1983 ו-1987 ביחס לגידול הנובע משינויים בגודל ובהרכב אוכלוסיית הקשישים, לפי אזור גיאוגרפי
29	לוח 21:	תכניות הדיור המוגן, לפי בעלות ואזור גיאוגרפי ב-1985 וב-1987
30	לוח 22:	שיעור יחידות הדיור בתכניות הדיור המוגן ל-1000 קשישים יהודים באוכלוסייה, לפי אזור גיאוגרפי, 1985 ו-1987
32	לוח 23:	התפתחות תכניות הדיור המוגן בין השנים 1985 ו-1987, לפי בעלות ואזור גיאוגרפי

נספחים

34	נספח א':	רשימת המוסדות לטיפול ממושך בישראל, מאי 1987
39	נספח ב':	התעריפים הממשלתיים לאחזקת קשישים במוסדות לטיפול ממושך לפי מוסד ומחלקה, מרץ 1987 (\$))
43	נספח ג':	רשימת הפרויקטים בהם תבצע התוספת המתוכננת של המיטות עד 1990 (נתוני יוני 1987): (א) תכנון רגיל; (ב) הקפאה ותכנון רעיוני
45	נספח ד':	רשימת תכניות הדיור המוגן בישראל, 1987

השירותים המוסדיים לטיפול ממושך הינם חלק ממערכת כוללת של שירותים המיועדים לספק לאוכלוסייה המבוגרת רצף של תמיכה ועזרה החל מביתו של האדם בקצה האחד ועד למסגרת מוסדית לטיפול ממושך בקצה השני של רצף זה. מערכת השירותים לטיפול ממושך אינה מיועדת רק עבור הקשישים (בני 65 ומעלה) אולם הקשישים מהווים את הרוב המכריע בקרב הצרכנים של מערכת זו.

ניתן ללמוד על משקל השירותים המוסדיים בתוך כלל המערכת לטיפול ממושך מהעובדה כי בתחילת העשור הנוכחי נמצא כי ההוצאה על השירותים המוסדיים היתה גבוהה למעלה מפי חמישה מההוצאה על שירותים קהילתיים (84% ו- 16%, בהתאמה, מתוך סך ההוצאה על שירותים לטיפול ממושך), וזאת למרות העובדה שרק 4% מהקשישים בארץ שוהים במוסדות וכל השאר מתגוררים בקהילה (פקטור, גוטמן ושמואלי, 1982). עם זאת, הנטייה בשנים האחרונות היא לדחות במידת האפשר את כניסתו של האדם למסגרת מוסדית ולנסות ולהשאירו בקהילה ובסביבתו הטבעית. מגמה זו נתמכת על-ידי פיתוח מואץ של שירותים קהילתיים רבים ומגוונים ואף מצאה ביטוי סטטוטורי בצורה של "חוק ביטוח סיעוד" שנכנס זה עתה ליישום מלא. כפי שהוזכר לעיל, השירותים המוסדיים ממוקמים בקצה ציר הרצף המגדיר את מקום אספקת השירות:

כחלק מהמגמה הרווחת לפתח מסגרות אלטרנטיביות למיסוד, תופסות מסגרות הדיור המוגן מקום נכבד יותר במערכת השירותים לטיפול ממושך. מסגרות אלה נחשבות כשירות קהילתי, אך יחד עם זאת, הן גם כן כרוכות בהוצאת האדם מביתו הקבוע ומסיבה זו נכלל הנושא בדו"ח זה.

למערכת הטיפול המוסדי הממושך קשרי גומלין עם מערכות טיפוליות אחרות ובמיוחד עם מחלקות לגריאטריה אקוטית ושיקומית. מחלקות אלה ממוקמות בעיקר

בבתי-חולים כלליים ובמוסדות שיקום של קופת-חולים ("הרצפלד", "בית רבקה"). מכיוון שמשך השהות הממוצע במחלקות אלה הוא של מספר חודשים בלבד, הם לא נכללים בקטיגוריה של "טיפול ממושך" ולכן אינם כלולים בדו"ח זה. יחד עם זאת חשוב לציין כי במציאות הישראלית מהוות מחלקות אלה תחליף בפועל למיסוד כאשר חולים רבים שוהים בהם בזמן המתנתם לכניסה למוסד לטיפול ממושך וכאשר אין להם אפשרות להמשיך להתגורר בקהילה. לתופעה זו השלכות רבות שלא כאן המקום לפרטן (ראה כורזים ומרגולץ, 1986).

מטרת הדו"ח הנוכחי הינה לספק מידע עדכני על היקף השירותים המוסדיים והדיוור המוגן ולהצביע על ההתפתחויות שחלו בעבר ועל התכניות והפרויקטים של הרחבה במערכת המוסדית בעתיד הקרוב, תוך התייחסות לייעוד המיטות לפי מצבם התפקודי של הקשישים ולפי חלוקה אזורית. המידע על ההיצע של מיטות מוסדיות מהווה את אחד התשומות החיוניות למקבלי החלטות בנושא פיתוח שירותים מוסדיים וקהילתיים.

הנתונים המופיעים בדו"ח זה מתייחסים למצב המוסדות ב-1987, כאשר לגבי מיטות התקן הם מעודכנים לחודש מאי ולגבי המופנים למוסדות באמצעות לשכות הבריאות והרווחה (כולל תעריפים) נלקחו נתוני חודש מרץ. המידע שהתקבל בדרך זו מייצג את המצב במשך כל שנת 1987.

דו"ח נוסף הודן בהערכת הצורך לפתרונות מוסדיים יפורסם בקרוב, ויאפשר לעמוד על הפער בין הצרכים לפתרונות בשנים הקרובות. בהקשר לכך יש לציין שדו"ח זה סוקר רק את ההיבטים הכמותיים של המערכת המוסדית ואינו נכנס לצד האיכותי שלה.

הניתוח הכמותי המקיף של השירותים המוסדיים לקשישים התאפשר בין השאר עקב הקמתה של מערכת מידע ארצית המופעלת זה מספר שנים במכון ברוקדייל בסיוע ג'וינט ישראל. מערכת זו מקשרת בין המידע המתקבל מהמקורות השונים ומעבדת אותו בהתאם לצרכים השוטפים של מקבלי ההחלטות.

חלקו הראשון של הדו"ח דן במוסדות לטיפול ממושך והחלק השני עוסק בדיוור המוגן.

א. מוסדות לטיפול ממושך
=====

המצב ב- 1987

=====

במונח "מוסדות לטיפול ממושך" נכללים בתי אבות (מעונות), מרכזים גריאטריים, בתי-חולים לחולים כרוניים (מחלות ממושכות), ומחלקות לגריאטריה סיעודית בבתי-חולים כלליים. מוסדות אלה נבדלים ביניהם מבחינת גודלם, מספר המחלקות שבהם, הבעלות עליהם ורמת הטיפול והשירות הניתנים בהם.

ב- 1987 פעלו בישראל כ- 160 מוסדות לטיפול ממושך כאשר למעלה ממחציתם ממוקמים באזורי מרכז הארץ (ראה לוח 1).

לוח 1: מספר המוסדות לטיפול ממושך בישראל לפי בעלות ואזור גיאוגרפי, 1987

פרטי	ציבורי	אשל	ממשלתי/ עירוני	סה"כ מוסדות	
77	56	10	14	157	סה"כ ארצי
9	11	1	2	23	מחוז ירושלים
7	4	3	2	16	מחוז הצפון
20	8	2	3	33	מחוז חיפה
22	15	1	4	42	מחוז המרכז
19	18	1	3	41	מחוז תל-אביב
-	-	2	-	2	מחוז הדרום

מערכת המידע של מכון ברוקדייל כוללת אך ורק את המוסדות הפועלים ברישיון ובפיקוח של משרדי הרווחה והבריאות. לפי הערכה של הגורמים המפקחים מצויים בארץ עוד מספר מוסדות קטנים שאינם פועלים ברישיון של המשרדים המפקחים ולעתים קרובות אף לא ידועים להם.

המחלקות הנמצאות במוסדות לטיפול ממושך מתחלקות לארבעה סוגים וזאת בהתאם למצב התפקודי של המשתמשים בהן: מיטות לעצמאיים, לתשושים, לסיעודיים ולתשושי נפש.

ההגדרה של המצב התפקודי מתייחסת למידת התלות של הקשיש בסביבתו לגבי ביצוע הפעולות היומיומיות (אכילה, לבישה, רחצה וכו') ולגבי כושר הניידות שלו. בהתאם לכך מוגדר "עצמאי" כקשיש שאינו זקוק לעזרת הזולת בביצוע הפעולות היומיומיות, נייד באופן מלא ולעתים מוגבל בניהול משק-הבית. "תשוש" כזקוק לעזרה חלקית בביצוע חלק מהפעולות היומיומיות וסובל מקשיים בניידות; "סיעודי" כזקוק לעזרה מלאה בביצוע רוב או כל הפעולות היומיומיות, אינו נייד (בדרך כלל מרותק למיטה) ואינו שולט בדרך כלל על הסוגרים באופן מלא או חלקי; ואילו "תשוש נפש" הוא זקן עם ירידה קוגניטיבית, נייד ו/או מאופיין על-ידי בעיות התנהגותיות קשות כאשר בדרך כלל הוא מוגבל לפחות בחלק מהפעולות היומיומיות.

משרד העבודה והרווחה אחראי מטעם החוק על המחלקות לעצמאיים ותשושים, ומשרד הבריאות אחראי על המחלקות לסיעודיים ולתשושי הנפש. במסגרת זו גם מפנים משרדים אלה קשישים למחלקות שבפיקוחם כאשר הדבר מלווה במימון חלקי או מלא מצידם (הדיון על כך יובא בהמשך).

ב- 1987 חיו בישראל 364 אלף קשישים יהודים (בני 65 ומעלה) שלרשותם עמד היצע של קרוב ל- 16,500 מיטות במוסדות השונים. פירוש הדבר שלכל אלף קשישים באוכלוסייה ישנן כ- 45 מיטות לטיפול ממושך (ראה לוחות 2-3).¹
כ- 43% מכלל המיטות מיועדים לקשישים עצמאיים (7,130 מיטות²), 17% לתשושים (2,830 מיטות) והשאר - 40% - מיועדות בעיקר לסיעודיים (6,025 מיטות) ובמקצת לתשושי נפש (475 מיטות).

התפלגות זו של המיטות לסוגיהן אינה מותאמת באופן מלא לביקוש וכך נוצרת התופעה של הסבה בפועל של מיטות. לפי נתונים מ- 1983, התפוסה במיטות לעצמאיים נמוכה מהתקן (בכ- 20%) ולעומת זה התפוסה במיטות לתשושים גבוהה

1 מאחר והקשישים הלא-יהודים מהווים מיעוט מזערי מכלל התפוסה במוסדות, מתייחסים השיעורים לקשישים היהודים בלבד.

2 מזה כ- 660 מיטות הינן מיטות המיועדות לעצמאיים ולתשושים, כאשר החלוקה הפנימית אינה ידועה.

לוח 2: מיטות תקן במוסדות לטיפול ממושך, לפי סוג מיטה ואזור גיאוגרפי, 1987-1981

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ	מחוז
<u>239</u>	<u>4,130</u>	<u>1,636</u>	<u>6,502</u>	<u>12,507</u>	סה"כ - 1981
22	422	85	727	1,256	ירושלים
54	206	158	220	638	הצפון
87	1,012	371	1,302	2,772	חיפה
39	1,717	717	1,437	3,910	המרכז
	661	236	2,764	3,661	תל אביב
37	112	69	52	270	הדרום
<u>323</u>	<u>4,667</u>	<u>2,154</u>	<u>6,744</u>	<u>13,888</u>	סה"כ - 1983
33	557	126	810	1,526	ירושלים
54	215	231	254	754	הצפון
97	1,089	654	1,287	3,127	חיפה
78	1,962	754	1,595	4,389	המרכז
24	730	290	2,762	3,806	תל אביב
37	114	99	36	286	הדרום
<u>370</u>	<u>5,699</u>	<u>2,280</u>	<u>6,599</u>	<u>14,948</u>	סה"כ - 1985
62	643	126	802	1,633	ירושלים
71	306	218	347	942	הצפון
97	1,120	729	1,248	3,194	חיפה
69	2,787	854	1,471	5,181	המרכז
34	729	254	2,693	3,710	תל אביב
37	114	99	38	288	הדרום
<u>402</u>	<u>5,872</u>	<u>2,258</u>	<u>6,904</u>	<u>15,436</u>	סה"כ - 1986
62	655	145	791	1,653	ירושלים
71	335	200	379	985	הצפון
97	1,131	643	1,394	3,265	חיפה
89	2,824	855	1,767	5,535	המרכז
46	813	316	2,535	3,710	תל אביב
37	114	99	38	288	הדרום
<u>475</u>	<u>6,026</u>	<u>2,829</u>	<u>7,128</u>	<u>16,458</u>	סה"כ - 1987
64	641	294	885	1,884	ירושלים
91	356	193	392	1,032	הצפון
126	1,139	715	1,447	3,427	חיפה
99	2,843	1,104	1,595	5,641	המרכז
54	933	411	2,776	4,174	תל אביב
41	114	112	33	300	הדרום

לוח 3: שיעור מיטות תקן במוסדות לטיפול ממושך ל- 1000 קשישים יהודים, לפי סוג מיטה, בעלות ואזור גיאוגרפי, 1987

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ	
1.3	16.6	7.8	19.6	45.2	סה"כ
בעלות					
0.4	2.7	2.5	2.0	7.6	ממשלתי/עירוני
0.5	1.8	1.1	0.6	4.0	אשל
0.1	4.9	1.7	12.6	19.3	ציבורי
0.3	7.2	2.4	4.4	14.3	פרטי
מחוז					
2.1	21.0	9.6	29.0	61.7	ירושלים
3.4	13.1	7.1	14.4	38.0	הצפון
2.0	18.0	11.3	22.8	54.1	חיפה
1.4	39.1	15.2	22.0	77.6	המרכז
0.4	6.6	2.9	19.7	29.6	תל אביב
1.4	3.9	3.8	1.1	10.2	הדרום

לוח 3א: שיעור מיטות תקן במוסדות לטיפול ממושך ל- 1000 קשישים יהודים, לפי סוג מיטה, בעלות ואזור גיאוגרפי, 1983

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ	
1.0	13.8	6.4	20.0	41.1	סה"כ
בעלות					
0.3	2.5	2.6	2.3	7.7	ממשלתי/עירוני
0.4	1.1	1.1	0.7	3.4	אשל
-	3.5	0.8	13.6	17.9	ציבורי
0.2	6.6	1.8	3.4	12.1	פרטי
מחוז					
1.2	19.5	4.4	28.4	53.5	ירושלים
2.2	8.7	9.3	10.3	30.5	הצפון
1.6	18.2	11.0	21.6	52.4	חיפה
1.2	29.5	11.3	24.0	65.9	המרכז
0.2	5.5	2.2	20.8	28.7	תל אביב
1.4	4.4	3.8	1.4	11.1	הדרום

מהתקן (בכ- 20%). תופעה דומה מתרחשת ביחס למיטות לסייעודיים ולתשושי נפש, כאשר התפוסה אצל תשושי הנפש גבוהה מהתקן (בקרוב ל- 40%). המשמעות של תופעות אלו היא שבמקרים מסוימים לפחות חלק מהקשישים אינם נמצאים במחלקה בה היו יכולים לקבל את הטיפול הדרוש להם לפי מצבם התפקודי (ראה ברגמן ואחרים, 1986).

באשר לתפוסה הכללית, הרי ב- 1983 נמצא כי מספר הקשישים השוהים במוסדות מהווה 89% ממספר מיטות התקן במוסדות לטיפול ממושך. קרוב ל- 7% מהמיטות אינן תפוסות באופן זמני עקב תחלופה ואיכלוס מחדש, ושאר 4% של המיטות תפוסות על-ידי מבוגרים שאינם קשישים (גילאי 64 ומטה) (ברגמן ואחרים, 1986). כיום אין בידינו נתונים מעודכנים יותר על התפוסה במוסדות לטיפול ממושך.

החלוקה הגיאוגרפית של היצע המיטות

לדעת הגורמים המקצועיים, רצוי שהקשיש ימצא במוסד הקרוב לסביבת המגורים הקודמת שלו (לפני כניסתו למוסד), וזאת על-מנת לשמור על קשריו החברתיים והמשפחתיים של הקשיש במידת האפשר. עם זאת, ידוע שאילוצים שונים כמו קריטריוני קבלה, שיקולי המתנה ועוד, מכתיבים במידה רבה את בחירת המוסד הספציפי וזאת לעתים קרובות ללא כל קשר לקירבה הגיאוגרפית של המוסד. כדי לחשב את שיעורי המיסוד האמיתיים לפי אזור, היינו צריכים לדעת עבור כל קשיש השוהה במוסד לטיפול ממושך מהו האזור שבו הוא התגורר לפני כניסתו למוסד. מאחר ובמערכת המטפלת אין בנמצא נתונים מסוג זה אנו נאלצים לחשב את שיעורי המיסוד לפי מקום המוסד, כלומר לפי מספר המיטות (או הקשישים) שנמצאו במוסדות של כל אזור ואזור, וזאת ביחס לכלל הקשישים באותו אזור גיאוגרפי. אומדן זה הוא אומדן מקורב לגבי רוב האזורים, אך ישנם אזורים (מחוז הדרום ומחוז תל אביב) שבהם היקף האשפוזים מחוץ לאזור הוא רב ולכן מתקבל שיעור מיטות המהווה אומדן חסר לגבי שיעור המיסוד שם. חלק מהקשישים באזורים אלה מאושפזים במחוז המרכז. נשאלת השאלה, באיזו מידה

השיעור המתקבל בדרך זו רחוק מהשיעור האמיתי. תשובה חלקית לכך, לגבי מחוז תל אביב, ניתנת בהמשך.

לצורך הניתוח הגיאוגרפי אנו משתמשים בחלוקה המקובלת של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ולפיה ישנם בארץ שישה מחוזות: ירושלים, הצפון, חיפה, המרכז, תל אביב והדרום. באזור המרכזי של הארץ (מחוזות המרכז ותל אביב) מצויים כ- 60% מכלל המיטות לטיפול ממושך בישראל.

בבדיקת היצע המיטות לפי אזור, כפי שבא לידי ביטוי בשיעורי מיטות ל- 1000 קשישים כאחוז מהממוצע הארצי עולה, כי התפרוסת הגיאוגרפית של המיטות אינה שוויונית. בעוד שבמחוזות המרכז, ירושלים וחיפה נמצאו שיעורים גבוהים יחסית (72%, 37% ו- 20%, מעל הממוצע) הרי במחוזות הצפון, תל אביב והדרום נמצאו שיעורים נמוכים (16%, 35% ו- 77%, מתחת לממוצע) (ראה לוח 4).

לוח 4: שיעור המיטות ל- 1000 קשישים יהודים, לפי אזור גיאוגרפי כאחוז מהממוצע הארצי, 1987

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ מיטות	
100	100	100	100	100	ממוצע ארצי
162	127	123	148	137	מחוז ירושלים
261	79	91	73	84	מחוז הצפון
154	108	145	116	120	מחוז חיפה
108	236	195	112	172	מחוז המרכז
31	40	37	101	65	מחוז תל-אביב
54	107	91	105	102	מחוז תל אביב + מחוז המרכז
108	23	49	6	23	מחוז הדרום

יש לציין שפרט למיטות לתשושי נפש, נשמרים הפערים היחסיים בכל סוגי

המיטות. ייתכן שיש להסתכל על מחוז תל אביב ומחוז המרכז ביחד וזאת בגלל הקירבה הגיאוגרפית וקשרי הגומלין ביניהם. כך, למשל, נמצא כי בקרב המופנים

למוסדות על-ידי משרדי הממשלה שהינם תושבי העיר תל אביב-יפו, רבע מוצאים פתרון מוסדי במוסדות שבמחוז המרכז. כאשר מסתכלים על מחוזות אלה ביחד שיעורי המיטות באזור מרכז הארץ קרובים מאוד לממוצע הארצי (פקטור, כורזים ובאר, 1987).

התפלגות המיטות לפי הבעלות

לוח 5 מראה את התפלגות המיטות לפי סוג הבעלות על המוסד. ניתן לחלק את המוסדות לטיפול ממושך לארבע סקטורים (לפי סוג הבעלות): הסקטור הממשלתי/עירוני, מוסדות אשל, הסקטור הציבורי והסקטור הפרטי. הסקטור הממשלתי/עירוני כולל את ארבעת המרכזים הגריאטריים (בפרדס חנה, ראשון לציון, נתניה וירושלים) הידועים גם בשם "מוסדות מלב"ן לשעבר", מספר בתי-חולים לחולים כרוניים (כמו "שמואל הרופא") וכן מספר בתי אבות עירוניים ומחלקות סיעודיות בבתי-חולים ממשלתיים. בסקטור זה נמצאו קרוב ל- 2,780 מיטות (כ- 17% מכלל המיטות).

האגודה לתכנון ולפיתוח שירותים למען הזקן בישראל (אשל) הקימה 10 מוסדות לטיפול ממושך שבהם כ- 1,450 מיטות. מוסדות אלה מופעלים באמצעות אגודות מקומיות למען הזקן. הרוב הגדול של מוסדות אלה הם מוסדות רב-תכליתיים שבהם ישנם כל סוגי המחלקות. הייחוד של מוסדות אשל, יחד עם רוב המוסדות בסקטור הממשלתי/עירוני הוא בקליטה של קשישים על בסיס גיאוגרפי מוגדר (לפי אזור המגורים) כאשר התפרוסת הגיאוגרפית של מוסדות אשל היא מצפת בצפון ועד באר שבע בדרום.

בסקטור הציבורי למעלה מ- 7,000 מיטות (43% מהמיטות בארץ), והוא כולל את המוסדות שבבעלות ארגונים ציבוריים שונים כמו "משען", ארגון עולי מרכז אירופה, הפועל המזרחי, קופת-חולים מאוחדת ואגודות ציבוריות שונות. סקטור זה בולט בכך שמספר רב מהמוסדות הנכללים בו אינם פתוחים לקליטת כל הקשישים באשר הם, כלומר הם אינם מוסדות "אוניברסליים", אלא "סלקטיביים" וזאת על-פי הפעלת קריטריונים שונים כמו ארץ מוצא וחברות בארגון. מצב זה, כפי שכבר

לוח 5: מיטות תקן במוסדות לטיפול ממושך, לפי סוג מיטה ובעלות, 1981-1987

תש"נ	נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ	בעלות
239	4,130	1,636	6,502	12,507	סה"כ - 1981	
87	756	902	794	2,539	ממשלתי/עירוני	
130	296	234	184	844	אשל	
-	1,042	272	4,623	5,937	ציבורי	
22	2,036	228	901	3,187	פרטי	
323	4,667	2,154	6,744	13,888	סה"כ - 1983	
96	857	889	767	2,609	ממשלתי/עירוני	
151	386	365	238	1,140	אשל	
-	1,185	292	4,586	6,063	ציבורי	
76	2,239	608	1,153	4,076	פרטי	
370	5,699	2,280	6,599	14,948	סה"כ - 1985	
117	784	917	767	2,585	ממשלתי/עירוני	
168	498	365	240	1,271	אשל	
30	1,774	425	4,409	6,638	ציבורי	
55	2,643	573	1,183	4,454	פרטי	
402	5,872	2,258	6,904	15,436	סה"כ - 1986	
149	915	917	736	2,717	ממשלתי/עירוני	
168	536	365	240	1,309	אשל	
30	1,753	460	4,519	6,762	ציבורי	
55	2,668	516	1,409	4,648	פרטי	
475	6,026	2,829	7,128	16,458	סה"כ - 1987	
147	986	907	736	2,776	ממשלתי/עירוני	
184	658	391	219	1,452	אשל	
30	1,779	640	4,587	7,036	ציבורי	
114	2,603	891	1,586	5,194	פרטי	

הוזכר, מעוות עוד יותר את ההיצע הגיאוגרפי וגורם לכך שקשישים נכנסים למוסדות הרחוקים ממקומות מגוריהם. יחד עם זאת, הם גרים עם אנשים הדומים להם ברקע החברתי ובכך יש פיצוי מסוים.

הסקטור הפרטי פועל לשם כוונת רווח ולמרות שהוא מכיל קרוב למחצית ממספר המוסדות לטיפול ממושך, הרי מספר המיטות בסקטור זה הוא פחות משליש מסך המיטות (קרוב ל- 5,200). משמעות עובדה זו היא שבסקטור הפרטי המספר הנמוך ביותר של מיטות למוסד (67 בממוצע), כאשר בסקטור הציבורי ובמוסדות אשל גודל המוסד הוא כפול (129 ו- 145 מיטות למוסד, בהתאמה) ובסקטור הממשלתי/עירוני הוא פי שלוש (כ- 200 מיטות למוסד).

ישנו קשר בין סוג המיטות והסקטור אליו משתייכות המיטות. קרוב לשני-

שלישים מהמיטות לעצמאיים שייכות לסקטור הציבורי (ראה לוח 6). המיטות לתשושים מתחלקות באופן כמעט שווה בין הסקטורים השונים (כאשר כוללים את אשל בסקטור הציבורי) וקרוב למחצית (43%) מהמיטות לסיעודיים הן בבעלות פרטית. במיטות לתשושי נפש בולט חלקו של אשל - כאשר 39% מהמיטות מסוג זה שייכות למוסדות אשל לעומת רק 9% מכלל המיטות.

לוח 6: התפלגות המיטות לפי הבעלות, 1987 (%)

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ מיטות	
<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	סה"כ המוסדות
31	16	32	10	17	ממשלתי/עירוני
39	11	14	3	9	אשל
6	29	23	64	43	ציבורי
24	43	32	22	31	פרטי

דרך אחרת להסתכל על הנושא היא לבדוק את הרכב המיטות בכל סקטור. מלוח

7 עולה כי הסקטור הציבורי אמנם "מתמחה" במיטות לעצמאיים (המהוות כשני-שלישים מן המיטות בסקטור זה), בעוד שבסקטור הפרטי עיקר "ההתמחות" היא

לוח 7: התפלגות המיטות לפי סוג המיטה, 1987 (%)

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ מיטות	
<u>3</u>	<u>37</u>	<u>17</u>	<u>43</u>	<u>100</u>	סה"כ המוסדות
5	36	33	26	100	ממשלתי/עירוני
13	45	27	15	100	אשל
0	25	9	65	100	ציבורי
2	50	17	31	100	פרטי

במיטות לסייעודיים (מחצית מהמיטות בסקטור הפרטי). בסקטור הממשלתי/עירוני ובמוסדות אשל אנו מוצאים חלוקה מאוזנת יותר בין סוגי המיטות.

הפניה למוסדות על-ידי משרדי הממשלה

אופן הקבלה למוסדות לטיפול ממושך נעשה בשתי דרכים: (א) פנייה אישית הכרוכה בתשלום מלא של השהות המוסדית, (ב) פנייה אל לשכות הרווחה או הבריאות שברוב המקרים מלווה בהשתתפות ממשלתית חלקית או מלאה במימון עלות אחזקת הקשיש במוסד. למוסדות עירוניים, מרכזים גריאטריים (ממשלתיים) ומוסדות אשל הפניה אפשרית רק בדרך השנייה.

הפונים בפניה האישית (הפונים הפרטיים) מחוייבים בחלק מן המעונות בנוסף לתשלום השוטף גם בדמי כניסה הנעים בין \$2,000 ועד למעלה מ-\$20,000 לפי המוסד בו מדובר. כעקרון, דמי הכניסה מיועדים לכיסוי הוצאות פיתוח של אותם מוסדות בעוד שהתעריף החודשי מיועד למימון ההוצאות השוטפות. התעריף החודשי עבור אותם פונים פרטיים, במחלקות לעצמאיים ולתשושים, נע בין \$300 ל-\$1,200 בקירוב, כאשר התעריף במחלקה לתשושים גבוה ב-30% עד 50% מהתעריף לעצמאיים באותו מוסד. בחלק מהמוסדות הציבוריים הארגון שבחסותו פועל המוסד מסבסד את השהות של הקשיש.

כפי שהוזכר לעיל, הדרך הנוספת להתקבל למוסדות היא בפניה ללשכות הממשלתיות. לשכות הרווחה העירוניות מפנות קשישים למחלקות של עצמאיים ותשושים ("סידור מוסדי") ולשכות הבריאות המחוזיות אחראיות על הפניית קשישים סיעודיים ותשושי נפש למחלקות המתאימות ("אשפוז סיעודי"). הקשישים המגיעים למוסדות בדרך זו ("מפנים ממשלתיים") מקבלים ברוב המקרים השתתפות חלקית או מלאה במימון הוצאות שהותם במוסד מהגורם שהפנה אותם אליו וזאת על-פי מבחני הכנסה. בחודש מרץ 1987 שהו במוסדות לטיפול ממושך למעלה מ-7,100 קשישים שהופנו בדרך זו, והם היוו 43% מהמספר הכולל של מיטות התקן במוסדות אלה (ראה לוחות 8-9).

לוח 8: מספר הקשישים השוהים במוסדות לטיפול ממושך בהפניית משרדי הממשלה (רווחה ובריאות), לפי בעלות ואזור גיאוגרפי, מרץ 1987

סה"כ	עצמאיים	תשושים	סיעודיים ותשושי נפש	
7,152	930	1,669	4,553	סה"כ
2,009	437	692	880	בעלות ממשלתי/עירוני
1,453	176	449	828	אשל
1,140	258	240	642	ציבורי
2,550	59	288	2,203	פרטי
867	161	143	563	מחוז ירושלים
690	84	271	335	הצפון
1,800	337	450	1,013	חיפה
2,658	258	584	1,816	המרכז
834	49	114	671	תל אביב
303	41	107	155	הדרום

לוח 9: מספר הקשישים השוהים במוסדות לטיפול ממושך בהפניית משרדי הממשלה (רווחה ובריאות), כאחוז ממיטות התקן באותם מוסדות, מרץ 1987

סה"כ	עצמאיים	תשושים	סיעודיים ותשושי נפש	
43	13	59	70	סה"כ
72	59	76	78	בעלות ממשלתי/עירוני
100	80	115	98	אשל
16	6	38	35	ציבורי
49	4	32	81	פרטי
46	18	49	80	מחוז ירושלים
67	21	140	75	הצפון
53	23	63	80	חיפה
47	16	53	62	המרכז
20	2	28	68	תל אביב
101	124	96	100	הדרום

קרוב לשני-שלישים מהמופנים הממשלתיים הינם סיעודיים ותשושי נפש, וקרוב לרבע מהמופנים מוגדרים כתשושים. חלקם של המופנים מתוך מיטות התקן עולה ככל שמצבם התפקודי יורד וכך הם מהווים 13% ממספר המיטות לעצמאיים

במוסדות, 59% ממספר המיטות לתשושים ו- 70% ממספר המיטות לסייעודיים ותשושי נפש. קרוב למחצית מהמופנים העצמאיים שוהים במוסדות ממשלתיים/עירוניים וכמחצית מהמופנים הסייעודיים מגיעים למוסדות השייכים לסקטור הפרטי (ראה לוח 10).

לוח 10: התפלגות הקשישים השוהים במוסדות לטיפול ממושך בהפניית משרדי ממשלה (רווחה ובריאות), לפי בעלות, מרץ 1987

סייעודיים ותשושי נפש	תשושים	עצמאיים	סה"כ מופנים	
<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	סה"כ מוסדות
19	41	47	28	ממשלתי/עירוני
18	27	19	20	אשל
14	14	28	16	ציבורי
48	17	6	36	פרטי

העלות החודשית של אחזקת "המופנים הממשלתיים" במוסדות לטיפול ממושך הגיעה ל- 5.2 מיליון דולר לחודש, כאשר קרוב ל- 80% מעלות זו (4.1 מיליון דולר) נבעה מאחזקת הקשישים הסייעודיים ותשושי הנפש (ראה לוח 11).

לוח 11: עלות חודשית של אחזקת הקשישים השוהים במוסדות לטיפול ממושך בהפניית משרדי הממשלה (רווחה ובריאות), לפי בעלות, מרץ 1987 (אלפי \$)

סייעודיים ותשושי נפש	תשושים	עצמאיים	סה"כ	
<u>4,117</u>	<u>831</u>	<u>300</u>	<u>5,248</u>	סה"כ
802	373	153	1,329	ממשלתי/עירוני
785	229	60	1,074	אשל
687	102	72	860	ציבורי
1,843	127	15	1,986	פרטי

אינדקטורים ללחץ על המערכת המוסדית: רשימות המתנה למיסוד

לסיכום חלק זה של הדו"ח שעסק בהרחבה בהיצע המיטות לטיפול ממושך, נתייחס בקצרה בחלק המשלים של התמונה, דהיינו בצד הביקוש. ידוע, שמשתנים רבים משפיעים על הביקוש לשירותים מוסדיים כמו: המתנה למיסוד, מיטות בסטנדרט נמוך וכו'. כאן נתרכז רק בנושא של רשימות ההמתנה. רשימות אלה מהוות לחץ ישיר ומוחשי על המערכת המוסדית. בשנת 1987 היו קרוב ל- 2,000 ממתנינים ברחבי הארץ - והכוונה לקשישים הרשומים כממתנינים בלשכות הרווחה והבריאות ועברו את כל הליכי ההערכה והקבלה (ראה לוח 13). משמעות עובדה זו היא שרק כדי לפתור את בעיית הממתנינים (בהנחה שלאף אחד מהם לא ימצא פתרון בקהילה) יש צורך להוסיף מספר זה של מיטות למערכת. כמחצית מהממתנינים הינם סיעודיים ותשושי נפש, 44% מהם מוגדרים כתשושים ורק 4% מהממתנינים הינם קשישים עצמאיים. עומס זה על המערכת אינו מתחלק בצורה שווה בין אזורי הארץ. בעוד שהמוצע הארצי עומד על 5.2 ממתנינים לכל אלף קשישים באוכלוסייה הרי במחוז ירושלים שיעור הממתנינים הוא הגבוה בארץ ומגיע לפי שלוש מהשיעור הארצי (15.4 ממתנינים לאלף קשישים - ראה לוח 14). באזור חיפה

לוח 13: קשישים הממתנינים לסידור מוסדי (דרך רווחה) או לאשפוז סיעודי (דרך בריאות), לפי אזור גיאוגרפי, *1987

ס"ה כ	עצמאיים	תשושים	סיעודיים ותשושי נפש	
1,890	75	827	988	סה"כ ארצי
472	-	299	173	מחוז ירושלים
394 {	51 {	181 {	55	מחוז הצפון
			107	מחוז חיפה
827 {	5 {	314 {	200	מחוז המרכז
			308	מחוז תל אביב
197	19	33	145	מחוז הדרום

* לגבי עצמאיים ותשושים מדובר על החודשים נובמבר-דצמבר 1987, ואילו לגבי סיעודיים ותשושי נפש מדובר על פברואר 1987.

אינדיקטורים ללחץ על המערכת המוסדית: רשימות המתנה למיסוד

לסיכום חלק זה של הדו"ח שעסק בהרחבה בהיצע המיטות לטיפול ממושך, נתייחס בקצרה בחלק המשלים של התמונה, דהיינו בצד הביקוש. ידוע, שמשתנים רבים משפיעים על הביקוש לשירותים מוסדיים כמו: המתנה למיסוד, מיטות בסטנדרט נמוך וכו'. כאן נתרכז רק בנושא של רשימות ההמתנה. רשימות אלה מהוות לחץ ישיר ומוחשי על המערכת המוסדית. בשנת 1987 היו קרוב ל- 2,000 ממתנינים ברחבי הארץ - והכוונה לקשישים הרשומים כממתנינים בלשכות הרווחה והבריאות ועברו את כל הליכי ההערכה והקבלה (ראה לוח 13). משמעות עובדה זו היא שרק כדי לפתור את בעיית הממתנינים (בהנחה שלאף אחד מהם לא ימצא פתרון בקהילה) יש צורך להוסיף מספר זה של מיטות למערכת. כמחצית מהממתנינים הינם סיעודיים ותשושי נפש, 44% מהם מוגדרים כתשושים ורק 4% מהממתנינים הינם קשישים עצמאיים. עומס זה על המערכת אינו מתחלק בצורה שווה בין אזורי הארץ. בעוד שהמוצע הארצי עומד על 5.2 ממתנינים לכל אלף קשישים באוכלוסייה הרי במחוז ירושלים שיעור הממתנינים הוא הגבוה בארץ ומגיע לפי שלוש מהשיעור הארצי (15.4 ממתנינים לאלף קשישים - ראה לוח 14). באזור חיפה

לוח 13: קשישים הממתנינים לסידור מוסדי (דרך רווחה) או לאשפוז סיעודי (דרך בריאות), לפי אזור גיאוגרפי, *1987

סיעודיים ותשושי נפש	תשושים	עצמאיים	סה"כ	
988	827	75	1,890	סה"כ ארצי
173	299	-	472	מחוז ירושלים
55				מחוז הצפון
107	{ 181	{ 51	{ 394	מחוז חיפה
200				מחוז המרכז
308	{ 314	{ 5	{ 827	מחוז תל אביב
145	33	19	197	מחוז הדרום

* לגבי עצמאיים ותשושים מדובר על החודשים נובמבר-דצמבר 1987, ואילו לגבי סיעודיים ותשושי נפש מדובר על פברואר 1987.

לוח 14: שיעור הממתינים למיסוד ל- 1000 קשישים יהודים באוכלוסייה לפי אזור גיאוגרפי, 1987

סיעודיים ותשושי נפש	עצמאיים ותשושים	סה"כ	
2.7	2.5	5.2	סה"כ ארצי
5.7	9.8	15.5	מחוז ירושלים
2.0			מחוז הצפון
1.7	2.6 {	4.4 {	מחוז חיפה
2.8			מחוז המרכז
2.2	1.5 {	3.9 {	מחוז תל אביב
4.9	1.8	6.7	מחוז הדרום

והצפון ובאזור המרכז (כולל תל אביב) נמצאו שיעורי המתנה נמוכים מהמוצע (4.4 ו- 3.9, בהתאמה), ובמחוז הדרום נמצא שיעור הגבוה בכ- 30% מהמוצע הארצי (6.7).

יש עניין לבדוק את גודלן של רשימות ההמתנה ביחס למספר המיטות בכל

אזור ואזור (ראה לוח 15). ברמה הארצית מהווה מספר הממתינים 11% מכלל המיטות בארץ (9% אצל עצמאיים ותשושים ו- 15% אצל סיעודיים ותשושי נפש).

לוח 15: הקשישים הממתינים למיסוד כאחוז ממיטות התקן, לפי אזור גיאוגרפי, 1987

סיעודיים ותשושי נפש	עצמאיים ותשושים	סה"כ	
15	9	11	סה"כ ארצי
25	25	25	מחוז ירושלים
12			מחוז הצפון
8	8 {	9 {	מחוז חיפה
7			מחוז המרכז
31	5 {	8 {	מחוז תל אביב
94	36	66	מחוז הדרום

במחוז הדרום שיעור הממתינים ביחס למיטות באזור הוא הגבוה בארץ, כאשר הממתינים באזור זה מהווים שני-שלישים מהיצע המיטות הקיים באזור. המצב בולט במיוחד במיטות לסיעודיים ולתשושי נפש כאשר מספר הממתינים כמעט שווה למספר המיטות המצויות כיום באזור. במחוז ירושלים מהווה מספר הממתינים רבע ממספר המיטות - וזאת לגבי כל סוגי המיטות, ואילו במחוזות הצפון וחיפה (ביחד), ותל אביב והמרכז (ביחד) השיעורים הם נמוכים יחסית (8-9%), פרט לשיעור גבוה יחסית לגבי ממתינים סיעודיים ותשושי נפש במחוז תל אביב.

תוספת המיטות המתוכננת עד שנת 1990

=====

לצורך קבלת תמונה כוללת על מצאי הפתרונות בתחום השירותים המוסדיים,

יש להביא בחשבון גם את התוספת המתוכננת של המיטות לטיפול ממושך. בשנים האחרונות אנו עדים לתכונה מוגברת מצד גופים ציבוריים שונים - ובמיוחד אשל - אך גם מצד גופים פרטיים המעוניינים להשקיע בתחום זה.

לצורך הניתוח אנו מבחינים בין שני סוגי תכניות: (א) תכניות הנמצאות בתהליכי תכנון מתקדם או אפילו בשלבי בנייה; (ב) תכניות שהוקפאו או נמצאות בשלבי תכנון רעיוני בלבד. לוחות 16, 16א ו-16ב מתייחסים לתכנון הממשי כשהבנייה מתוכננת עד שנת 1990, ואילו לוח 17 מתאר את התכנון הרעיוני וההקפאות היכולים להוות בסיס להרחבת המערכת בעתיד הרחוק יותר (לאחר שנת 1990).

הנתונים מתייחסים לתוספת המתוכננת על-פי המצב שהיה ידוע בחודש יוני 1987 וכוללים מידע המתייחס בעיקר לסקטורים הממשלתי והציבורי (כולל אשל). לגבי הנעשה בסקטור הפרטי המידע הינו חסר כיוון שייתכן שיש פרויקטים שאינם ידועים למערכת הפיקוח.

לפי נתוני יוני 1987 מדובר על תוספת של כ- 1,880 מיטות לטיפול ממושך בשנים 1987 עד 1990, כאשר מספר זה של מיטות יגדיל את ההיצע הכללי של המיטות לטיפול ממושך ב- 11% במהלך אותם שנים. עיקר המיטות הנוספות שבתכנון

לוח 16: תוספת המיטות המתוכננת עד שנת 1990, לפי בעלות ואזור גיאוגרפי
(לפי נתוני יוני 1987)*

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ	
<u>א. מספרים מוחלטים</u>					
196	517	747	421	1,881	סה"כ
113	46	294	-319	134	בעלות ממשלתי/עירוני
83	218	284	0	585	אשל
0	173	114	450	737	ציבורי
0	80	55	290	425	פרטי
<u>מחוז</u>					
0	193	84	530	807	ירושלים
0	50	0	0	50	הצפון
52	61	48	-74	87	חיפה
87	25	301	-205	208	המרכז
33	148	246	170	597	תל אביב
24	40	68	0	132	הדרום
<u>ב. המיטות המתוכננות כאחוז מהמצאי הקיים ב- 1987</u>					
41	9	26	6	11	סה"כ
77	5	32	-43	5	בעלות ממשלתי/עירוני
45	33	73	0	40	אשל
0	10	18	10	10	ציבורי
0	3	6	18	8	פרטי
<u>מחוז</u>					
0	30	29	60	43	ירושלים
0	14	0	0	5	הצפון
41	5	7	-5	3	חיפה
88	1	27	-13	4	המרכז
61	16	60	6	14	תל אביב
59	35	61	0	44	הדרום

* הסימן (-) במיטות לעצמאיים מציין הקטנה במספר המיטות בשל הסבה למיטות לתשושים או לסיעודיים.

לוח 16א: תוספת המיטות המתוכננת עד 1990 - לפי בעלות ואזור גיאוגרפי
(לפי נתוני יוני 1987)

שנות יעד 1987 - 1988

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ	
<u>106</u>	<u>228</u>	<u>379</u>	<u>510</u>	<u>1,223</u>	סה"כ
56	20	112	-80	108	בעלות ממשלתי/עירוני
50	40	98	0	188	אשל
0	88	114	300	502	ציבורי
0	80	55	290	425	פרטי
0	143	84	380	607	מחוז ירושלים
0	20	0	0	20	הצפון
26	0	0	0	26	חיפה
56	25	167	-40	208	המרכז
0	0	60	170	230	תל אביב
24	40	68	0	132	הדרום

לוח 16ב: תוספת המיטות המתוכננת עד 1990 - לפי בעלות ואזור גיאוגרפי
(לפי נתוני יוני 1987)

שנות יעד 1989 - 1990

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ	
<u>90</u>	<u>289</u>	<u>368</u>	<u>-89</u>	<u>658</u>	סה"כ
57	26	182	-239	26	בעלות ממשלתי/עירוני
33	178	186	0	397	אשל
0	85	0	150	235	ציבורי
0	0	0	0	0	פרטי
0	50	0	150	200	מחוז ירושלים
0	30	0	0	30	הצפון
26	61	48	-74	61	חיפה
31	0	134	-165	0	המרכז
33	148	186	0	367	תל אביב
0	0	0	0	0	הדרום

לוח 17: מיטות בהקפאה ובתכנון רעיוני לפי בעלות ואזור גיאוגרפי,
(לפי נתוני יוני 1987)

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ	
105	432	614	392	1,543	סה"כ
					בעלות
30	58	20	0	108	ממשלתי/עירוני
35	24	54	0	113	אשל
40	350	540	392	1,322	ציבורי
0	0	0	0	0	פרטי
					מחוז
40	20	60	0	120	ירושלים
0	0	30	0	30	הצפון
0	0	88	0	88	חיפה
0	120	40	0	160	המרכז
35	238	372	392	1,037	תל אביב
30	54	24	0	108	הדרום

הן מיטות לתשושים - כ- 750 מיטות (תוספת של 26% ביחס למצב ב- 1987) והן מהוות 40% מכלל המיטות הנוספות שבתכנון. לקשישים עצמאיים מתוכננת תוספת של כ- 420 מיטות (תוספת של 6%), לסיעודיים כ- 520 מיטות (תוספת של 9%) ולתשושי נפש צפויה תוספת של כ- 200 מיטות (תוספת של 41%). יש לציין שבמיטות לעצמאיים מדובר על בנייה ממשית של כ- 750 מיטות אולם בגלל שחלק מהתכנון כולל הסבה של מיטות לעצמאיים למיטות המיועדות לתשושים (בסקטור הממשלתי/עירוני), התוספת הממשית של המיטות לעצמאיים נמוכה יותר.

כשני-שלישים מהמיטות אמורות להתווסף למערכת בשנים 1987-1988 והשליש הנותר בשנתיים האחרונות של התקופה, כלומר בשנים 1989-1990. התכנית כוללת 26 פרויקטים כשמחציתם הם בנייה של מוסד חדש והמחצית האחרת כוללת תכניות הרחבה של מוסדות קיימים או הסבה של מבנים ששימשו קודם לכן למטרה אחרת.

למעלה משני-שלישים מהתוספת המתוכננת של מיטות יתבצעו בסקטור הציבורי (כולל במוסדות אשל), כרבע ממנה בסקטור הפרטי והשאר (7%) בסקטור הממשלתי/עירוני. תוספת המיטות במוסדות אשל מגיעה ל- 40% ביחס למצב ב- 1987, ואילו בסקטורים האחרים היא לא עולה על 10%.

בהסתכלות גיאוגרפית רואים, כי שלושה-רבעים מסך המיטות המתוכננות

נמצאות במחוזות ירושלים ותל אביב (כ- 1,400 מיטות). כמו-כן במחוזות ירושלים והדרום התוספת המתוכננת של המיטות עולה על 40% ביחס למצב ב- 1987, במחוז תל אביב היא מהווה תוספת של 14% ובמחוזות הצפון, חיפה והמרכז מהווה התוספת גידול שלא עולה על 5% ביחס למצב שהיה קיים ב- 1987. נכון ליוני 1987 נמצאות קרוב ל- 1,550 מיטות במצב של הקפאה או בתכנון רעיוני, והתפלגותן לפי סוג המיטה דומה מאוד להתפלגות של תוספת המיטות המתוכננת. בסך-הכל מדובר על הקפאה או תכנון רעיוני של 17 פרויקטים שחלק הארי מהם הוא בסקטור הציבורי.

ההתפתחות הכמותית של המערכת המוסדית בין השנים 1983 ו- 1987
=====

כדי לקבל תמונה היסטורית נסתכל על ההתפתחות של המיטות בארבע השנים שבין 1983 ו- 1987. בתקופה זו נוספו למערכת המוסדית קרוב ל- 2,600 מיטות, כאשר פירוש הדבר גידול של 19%¹ במספר המיטות לטיפול ממושך בארץ - מכ- 13,900 מיטות ב- 1983 לכ- 16,460 מיטות ב- 1987. להלן נתייחס לגידול במספר המיטות ביחס למצאי ב- 1983 בכל סקטור ואזור גיאוגרפי (לוח 18), וכמו-כן נבדוק את הגידול של כל סקטור ביחס לגידול הכללי (לוח 19). באופן זה ניתן ללמוד על הדגשים הניתנים בכל סקטור ביחס לסוגי המיטות השונים.

במיטות לסייעודיים נרשם גידול של כ- 1,360 מיטות (29%) והן היוו למעלה ממחצית מהגידול הכללי של המיטות בתקופה הנדונה. הגידול הנמוך ביותר מופיע במיטות לתשושי נפש - 152 מיטות אך זהו גידול של קרוב ל- 50% במספר המיטות מסוג זה. המיטות לתשושים גדלו בכ- 680 מיטות (31%) ולעצמאיים נוספו כ- 380 מיטות (6% גידול) בין השנים 1983 ו- 1987.

הסקטור הפרטי גדל בלמעלה מ- 1,100 מיטות (27%) ותרם את התרומה הגבוהה ביותר לגידול הכללי (44%), כאשר הדבר בולט במיוחד במיטות לעצמאיים.

1 גידול זה משמעותו היא גידול שנתי של 4.3% בממוצע.

לוח 18: הגידול במיטות תקן במוסדות לטיפול ממושך בין השנים 1983 ו- 1987

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ	
א. מספרים מוחלטים					
<u>152</u>	<u>1,359</u>	<u>675</u>	<u>384</u>	<u>2,570</u>	סה"כ בעלות ממשלתי/עירוני
51	129	18	-31	167	אשל
33	272	26	-19	312	ציבורי
30	594	348	1	973	פרטי
38	364	283	433	1,118	מחוז ירושלים
31	84	168	75	358	הצפון
37	141	-38	138	278	חיפה
29	50	61	160	300	המרכז
21	881	350	0	1,252	תל אביב
30	203	121	14	368	הדרום
4	0	13	-3	14	
ב. אחוזים					
<u>47</u>	<u>29</u>	<u>31</u>	<u>6</u>	<u>19</u>	סה"כ בעלות ממשלתי/עירוני
53	15	2	-4	6	אשל
22	70	7	-8	27	ציבורי
(*)	50	119	0	16	פרטי
50	16	47	38	27	מחוז ירושלים
94	15	133	9	23	הצפון
69	66	-16	54	37	חיפה
30	5	9	12	10	המרכז
27	45	46	0	29	תל אביב
125	28	42	1	10	הדרום
11	0	13	-8	5	

* ב- 1983 לא היו מיטות לתשושי נפש.

לוח 19: "התרומה" של כל סקטור לפי סוג מיטה לגידול הכללי בסך 2,570 מיטות בין השנים 1983 ו- 1987 (%)

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ	
<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	<u>100</u>	סה"כ גידול
34	9	3	-8	6	ממשלתי/עירוני
22	20	4	-5	12	אשל
20	44	52	0	38	ציבורי
25	27	42	113	44	פרטי

הסקטור הציבורי גדל בקרוב ל- 1,000 מיטות (16%), והוא תרם למעלה משליש מהגידול הכללי בתקופה הנדונה כאשר בולטות בו במיוחד המיטות לסייעודיים - קרוב ל- 600 מיטות (גידול של 50%). גם במוסדות אשל נוספו בעיקר מיטות לסייעודיים - כ- 270 מיטות (70% גידול). לסקטור הממשלתי/עירוני נוספו רק כ- 170 מיטות (6%).

מהניתוח הגיאוגרפי של הגידול במיטות בתקופה שבין 1983 ו- 1987 עולה, שכמחצית מהמיטות שנוספו למערכת בשנים אלו נמצאות במחוז המרכז (כ- 1,250 מיטות). במחוז הדרום נוספו בתקופה זו 14 מיטות בלבד ואילו בשאר המחוזות (ירושלים, הצפון, חיפה ותל אביב) מדובר על גידול ממוצע של קרוב ל- 330 מיטות בכל מחוז. המיטות לעצמאיים נוספו בעיקר במחוזות חיפה והצפון (כ- 300 מיטות) ובמחוז המרכז נוספו למעלה ממחצית המיטות לתושבים (350). כמו-כן קרוב לשני-שלישים מהמיטות לסייעודיים שנוספו למערכת בשנים שבין 1983 ל- 1987, נוספו אף הן למחוז המרכז (כ- 880). לעומת זאת, המיטות לתשושי נפש נוספו במידה כמעט שווה (מספרית) למחוזות השונים, פרט למחוז הדרום.

הגידול במספר המיטות ביחס לשינויים הדמוגרפיים

היבט נוסף של התפתחות המערכת המוסדית הוא השינוי בהיצע המיטות ביחס להתפתחות הדמוגרפית שחלה בין השנים 1983 ו- 1987, כלומר ביחס לשינויים שחלו בגודל ובהרכב של אוכלוסיית הקשישים, המהווים גורם מרכזי בצורך למיטות לטיפול ממושך.

במהלך התקופה שבין 1983 ל- 1987 גדלה אוכלוסיית הקשישים בישראל ב- 8% (מכ- 338 אלף קשישים ב- 1983 ל- 364 אלף קשישים ב- 1987). גידול זה לא היה אחיד בין קבוצות האוכלוסייה השונות. כך גדלה קבוצת בני ה- 75+ ("הישישים") ב- 23%, ומספרן של הנשים הקשישות גדל ב- 10% באותה תקופה. מאחר ולשתי קבוצות אלה יש נטייה גבוהה להיכנס למוסדות, צפוי שהצורך במיטות יגדל מעבר למתחייב על-ידי השינוי בגודל האוכלוסייה בלבד. מצד שני, הגידול בסך 19% במספר הקשישים ילידי אסיה-אפריקה מקזז חלק מההשפעות של הישישים ושל הנשים,

וזאת כיוון ששיעור הקשישים מארצות המזרח השוהים במוסדות, נמוך מזה של ילידי אירופה-אמריקה.

על-מנת לשמור על אותם שיעורי מיסוד שהיו קיימים ב-1983, לפי קבוצות סגוליות של גיל, מין, מוצא ואזור גיאוגרפי, צריך היה מספר המיטות הכללי לגדול ב-20% בשנים 1983 עד 1987. מזה, 8% נובעים מהגידול המוחלט של אוכלוסיית הקשישים, והיתרה נובעת מהשינוי בהרכב אוכלוסייה זו. לוח 20 מציג את הגידול במספר המיטות בין 1983 ל-1987 ביחס לצרכים, דהיינו כאשר מנכים מהגידול של מספר המיטות את ההשפעה של השינויים בגודל ובהרכב אוכלוסיית הקשישים באותה תקופה. כיוון שמספר המיטות גדל ב-19%, אנו מקבלים שהיצע המיטות ביחס לצרכים ירד באחוז אחד באותה תקופה, וכך חסרות כ-200 מיטות הדרושות על-מנת להדביק את השינויים הדמוגרפיים.¹

השינויים במספר המיטות ביחס לשינויים הדמוגרפיים אינם אחידים בין סוגי המיטות. בעוד שמספר המיטות לעצמאיים ביחס להתפתחות הדמוגרפית קטן ב-12% (קרוב ל-1,000 מיטות), סך המיטות למוגבלים גדל ב-9% (750 מיטות) מעבר לשינויים המתבקשים מההתפתחות הדמוגרפית, וזאת לפי הפירוט הבא: בקרב המיטות לתשושים גידול של 9% (כ-240 מיטות), אצל הסיעודיים 8% (כ-430 מיטות) ובמיטות לתשושי הנפש הגידול עומד על 22% (כ-90 מיטות).

כאשר בוחנים את הגידול במספר המיטות ביחס לצרכים לפי אזור גיאוגרפי, מתברר, שבשלושה אזורים נוספו מיטות מעבר למתחייב מהשינויים הדמוגרפיים, ואילו בשלושת האזורים האחרים לא הדביקה התפתחות המיטות את הצורך הצפוי. כך במחוז ירושלים גדל היצע המיטות הכללי ב-7% מעל המתחייב מההתפתחות הדמוגרפית (כ-120 מיטות), ובמיוחד המיטות לתשושים, שמספרן הוכפל ביחס לצורך. במחוז הצפון חל גידול של 12% מעבר לצורך הדמוגרפי (כ-110 מיטות), אם כי במיטות לתשושים יש ירידה של 32% ביחס לצורך. במחוז המרכז הגידול הוא של 6% ביחס לצורך (כ-320 מיטות) מלבד המיטות לעצמאיים שבהן חלה ירידה של

1 זאת, למרות ששיעור המיטות ל-1000 קשישים, המתייחס רק לגודל האוכלוסייה, עלה בתקופה זו ב-10%, מ-41.1 ב-1983 ל-45.2 ב-1987.

לוח 20: הגידול במספר המיטות בין 1983 ו-1987 ביחס לגידול הנובע משינויים בגודל ובהרכב אוכלוסיית הקשישים, לפי אזור גיאוגרפי*

תשושי נפש	סיעודיים	תשושים	עצמאיים	סה"כ	
<u>א. מספרים מוחלטים</u>					
+86	+426	+239	-955	-204	סה"כ ארצי
+26	-3	+148	-52	+119	מחוז ירושלים
+25	+94	-89	+83	+113	מחוז הצפון
+11	-151	-59	-77	-276	מחוז חיפה
+4	+465	+190	-338	+321	מחוז המרכז
+25	+51	+61	-559	-422	מחוז תל אביב
-5	-30	-12	-12	-59	מחוז הדרום
<u>ב. אחוזים</u>					
+22	+8	+9	-12	-1	סה"כ ארצי
+68	0	+101	-6	+7	מחוז ירושלים
+38	+36	-32	+27	+12	מחוז הצפון
+10	-12	-8	-5	-7	מחוז חיפה
+4	+20	+21	-17	+6	מחוז המרכז
+86	+6	+17	-17	-9	מחוז תל אביב
-11	-21	-10	-27	-16	מחוז הדרום

* מבוסס על הנוסחאות:

$$\bar{B} = \left[\begin{array}{c} \text{מספר המיטות} \\ \text{ב-1987} \end{array} \right] - \left[\begin{array}{c} \text{(מספר המיטות)} \\ \text{(ב-1983)} \end{array} \right] (1+P)(1+N)$$

חלק א'
של הלוח:

$$\Delta \bar{B} = \left[\frac{(1+B)}{(1+P)(1+N)} - 1 \right] \times 100$$

חלק ב'
של הלוח:

כאשר:

\bar{B} = הגידול במספר המוחלט של המיטות בין 1983 ל-1987 מנוכה בשינויים בגודל ובהרכב אוכלוסיית הקשישים.

$\Delta \bar{B}$ = שיעור הגידול במיטות בין 1983 ל-1987 מנוכה בשינויים בגודל ובהרכב אוכלוסיית הקשישים

B = שיעור הגידול במיטות בין 1983 ל-1987

P = שיעור הגידול באוכלוסיית הקשישים בין 1983 ל-1987

N = שיעור הגידול בשיעור המיסוד הדרוש על-מנת לשמור על דפוסי מיסוד סגוליים כפי שהיו קיימים ב-1983, לפי אזור.

נוסחה זו הופעלה עבור כל תא בלוח זה.

17% ביחס לצורך. לעומת אזורים אלה אנו מוצאים ירידה של היצע המיטות ביחס לצרכים במחוזות חיפה - 7% (כ- 280 מיטות), תל אביב - 9% (כ- 420 מיטות) והדרום - 16% (כ- 60 מיטות).

יש להדגיש כי המיטות שנוספו מעבר למתחייב מהשינויים הדמוגרפיים אינן מיותרות, אלא באות כתגובה לצרכים לא מסופקים, נוסף לשינויים הדמוגרפיים, כמו רשימות המתנה ארוכות (הקיימות גם כיום).

תחת כותרת זו נכללות תכניות מסוגים שונים המיועדות לקשישים המוגדרים כעצמאיים והמעוניינים לנהל משק-בית עצמאי. כפי שצוין כבר במבוא, מסגרות הדיור המוגן משמשות כתחליף למיסוד עבור מרבית הקשישים העצמאיים המעוניינים בסוג זה של פתרון דיור. ואמנם בשנים האחרונות אנו עדים לתופעה של ירידת השימוש במיטות לעצמאיים במוסדות לטיפול ממושך המלווה בד בבד עם עלייה בשיעורי השימוש בתכניות הדיור המוגן. תופעה זו יוצרת מצב שהמוסדות לטיפול ממושך הופכים להיות יותר ויותר מוסדות המיועדים לקשישים מוגבלים ואילו הדיור המוגן משמש כמענה עבור הקשישים העצמאיים. יחד עם זאת, לאור הוותק של מספר רב של תכניות דיור מוגן, עולה אחוז הקשישים שבמשך השנים חלה ירידה במצבם התפקודי והם הפכו למוגבלים. לגבי חלק מהתכניות, בעיקר אלה שהוקמו לפני שנות השמונים, קיימות בעיות בהתמודדות עם הצרכים הנובעים מכך. בתכניות החדשות יותר ישנן היערכויות שונות לטיפול בבעיה, כאשר בחלק מהן הוקמה מחלקה סיעודית בצמוד לדיור המוגן.

תכניות הדיור המוגן נבדלות ביניהן לפי מספר מאפיינים: מידת השילוב של הקשישים עם דיירים בגילאים צעירים יותר, גודל התכנית, סוג התכנית - קשורה או לא קשורה עם שירותים מוסדיים או קהילתיים סמוכים, גובה התשלום, תנאי הקבלה וסל השירותים המוצע. בהקשר לסל השירותים יש לציין, כי בכל התכניות יש שירותים בסיסיים של אם בית, היענות לקריאת מצוקה ושירותי חברה שונים. בנוסף לכך יש תכניות המספקות ארוחות חמות, עזרה בניהול משק-הבית, בית כנסת ושירותים מגוונים אחרים. האלמנט המרכזי של כל השירותים האלה הוא האפשרות של הדייר הקשיש להחליט בעצמו אם לנצל אותם וזאת לפי רצונו ולפי הצורך (שטרקשל, 1987).

בשנת 1983 נמצא, כי דיירי הדיור המוגן הינם צעירים יותר מדיירי המחלקות לעצמאיים במוסדות לטיפול ממושך. כמו-כן אחוז הנשים במסגרות הדיור המוגן גבוה אף הוא מהאחוז המקביל במחלקות לעצמאיים במוסדות. הרכב הדיירים לפי מוצא דומה (ברגמן ואחרים, 1986).

אחד המאפיינים העיקריים המייחדים את תכניות הדיור המוגן הוא שעל תכניות אלה לא קיים פיקוח ממשלתי בדומה לזה הקיים לגבי המוסדות לטיפול ממושך.

המצב ב- 1987

בשנת 1987 נמצאו בארץ 6,021 יחידות דיור וזאת במסגרת של 66 תכניות דיור מוגן (ראה לוחות 21 ו- 22). סך-כל ההיצע של יחידות הדיור הגיע ל- 16.5 לכל אלף קשישים באוכלוסייה. אנו מחלקים את תכניות הדיור המוגן לפי החלוקה הבאה המתייחסת לסוג הבעלות של התכנית:

(א) הסקטור הממשלתי/עירוני + אגודות מקומיות: בסקטור זה נמצאות מחצית מכלל תכניות הדיור המוגן וכשליש ממספר יחידות הדיור (כ- 1,870). הכוונה כאן היא לכל הפרויקטים שבהם שותפים בדרך כלל חברה ממשלתית-שיכונית מאכלסת

לוח 21: תכניות הדיור המוגן לפי בעלות ואזור גיאוגרפי ב- 1985 וב- 1987

מספר יחידות דיור		מספר התכניות		סה"כ ארצי	
1987	1985	1987	1985		
6,021	4,876	66	52		
1,868	968	32	19		בעלות ממשלתי/עירוני + אגודות*
1,009	1,033	12	13		הסוכנות "משען"
1,668	1,668	6	6		ציבורי אחר פרטי
891	891	13	13		
585	316	3	1		
621	483	10	8		אזור גיאוגרפי
326	176	5	3		מחוז ירושלים
970	730	12	9		מחוז הצפון
418	316	10	8		מחוז חיפה
3,091	2,699	21	17		מחוז המרכז
595	472	8	7		מחוז תל אביב
					מחוז הדרום

* הכוונה לאגודות מקומיות לזקן מיסודה של אשל.

לוח 22: שיעור יחידות הדיור בתכניות הדיור המוגן ל- 1000 קשישים יהודים באוכלוסייה, לפי אזור גיאוגרפי, 1985 ו- 1987

השוואה אל הממוצע הארצי (באחוזים)		שיעור לאלף קשישים		
1987	1985	1987	1985	
100	100	16.5	13.8	סה"כ ארצי
123	118	20.3	16.3	מחוז ירושלים
73	49	12.0	6.7	מחוז הצפון
93	86	15.3	11.8	מחוז חיפה
35	33	5.8	4.5	מחוז המרכז
133	141	21.9	19.5	מחוז תל אביב
123	124	20.3	17.1	מחוז הדרום

- (עמידר", "פרזות", "חלמיש", "עמיגור", "שקמונה") יחד עם אגודה מקומית למען הקשיש, ולרוב, גם הרשות המקומית. כמו-כן נכללים בסקטור זה מספר תכניות המופעלות על-ידי פרויקט שיקום שכונות. התכניות בסקטור זה כוללות בנייה חדשה וכן התאמה של שיכונים רגילים והסבתם לדיור מוגן.
- (ב) הסוכנות היהודית: בבעלותה כ- 1000 יחידות דיור ב- 12 בתי מגורים לקשישים שבמקורם יועדו לעולים חדשים.
- (ג) "משען" מפעיל 6 תכניות הקרויות "בית אבות אינדיבידואלי" ואשר ברוב המקרים צמודות לבית אבות "קולקטיבי" של "משען". כאן הכניסה מיועדת רק לחברי ההסתדרות ומשפחותיהם. ההיצע כאן עומד על כ- 1,700 יחידות דיור.
- (ד) ציבורי אחר: כאן נכללים ארגון עולי מרכז אירופה, שירות נשים סוציאלי, מרכז ורה סלומונס ומספר גופים נוספים שביחד מפעילים כולם 13 תכניות שבהם קרוב ל- 900 יחידות דיור. גם כאן מופעלת סלקטיביות לפי ארץ מוצא וקריטריונים נוספים.
- (ה) פרטי: בסקטור זה נכללים שלושה פרויקטים שבהם קרוב ל- 600 יחידות דיור. פרויקטים אלה הם ברמה הגבוהה ביותר מבחינת השירותים המסופקים בהם ובהתאם לכך גם בתעריפים הנגבים בהם.
- מהחלוקה הגיאוגרפית של תכניות הדיור המוגן עולה כי למעלה ממחצית מכל יחידות הדיור בארץ נמצאות במחוז תל אביב (כ- 3,100) וזאת ב- 21 תכניות.

במחוז תל אביב השיעור ל- 1000 קשישים הוא הגבוה ביותר (21.9). במחוז ירושלים ובמחוז הדרום שיעורים דומים הנמוכים אך במעט מהשיעור שנמצא במחוז תל אביב (20.3), וכאשר בשניהם כ- 600 יחידות דיור בכל מחוז. במחוז חיפה קרוב ל- 1000 יחידות דיור, אך שיעורן לאלף קשישים נמוך מהממוצע הארצי. במחוז הצפון כ- 330 יחידות דיור ובמחוז המרכז כ- 400 יחידות דיור כאשר במחוז זה נרשם שיעור יחידות דיור הנמוך ביותר בארץ (5.8) והעומד על כשליש מהשיעור הכלל ארצי. ניתן לומר שבאזורים שבהם ישנו שיעור גבוה של מיטות לעצמאיים נמוך שיעור היחידות לדיור מוגן, ולהיפך. כך במחוז תל אביב ובמחוז הדרום שיעור נמוך יחסית של מיטות לעצמאיים ושיעור גבוה יחסית של יחידות דיור מוגן ואילו במחוז המרכז ובמחוז חיפה התמונה היא הפוכה.

התפתחות הדיור המוגן בין 1985 ו- 1987*

בשנתיים שבין 1985 ו- 1987 נוספו 14 תכניות של דיור מוגן ובהן כ- 1,150 יחידות דיור (ראה לוח 23). רוב רובו של הגידול נזקף לזכות הסקטור הממשלתי/עירוני + אגודות מקומיות שגדל ב- 900 יחידות דיור ותרם כ- 80% לגידול הכללי. לעומת זאת, ב"משען" ובתכניות הציבוריות למיניהן לא נוספו כל יחידות דיור ובתכניות של הסוכנות היהודית נגרעו 24 יחידות דיור. את ההשלמה של הגידול תרם הסקטור הפרטי שנוספו בו כ- 270 יחידות דיור. כשליש מהגידול נוסף למחוז תל אביב (392 יחידות). במחוזות ירושלים, הצפון המרכז והדרום, נוספו בין 100 ל- 150 יחידות בכל מחוז, ובמחוז חיפה 240 יחידות דיור. שיעור יחידות הדיור ל- 1000 קשישים גדל אף הוא ב- 20% אך בשיעור יחידות הדיור הציבוריות ל- 1000 קשישים ישנה ירידה.

* על-מנת להשוות את הנתונים על בסיס אחיד, נבחרה שנת 1985 כשנת הבסיס ולא שנת 1983. הקורא המעוניין בפירוט נוסף לגבי השינויים שחלו בתחום זה בין השנים 1981 ו- 1986, מופנה לפרסום של מ. שטרקשל (1987).

לוח 23: התפתחות תכניות הדיור המוגן בין השנים 1985 ו-1987, לפי בעלות ואזור גיאוגרפי

הגידול בשיעור יחידות הדיור ל-1000 קשישים באוכלוסייה (%)	הגידול ביחידות דיור %	הגידול מוחלט	
20	23	1,145	סה"כ ארצי
89	93	900	בעלות ממשלתי/עירוני + אגודות*
-3	-2	-24	הסוכנות
-2	0	0	"משען"
-4	0	0	ציבורי אחר
78	85	269	פרטי
25	29	138	אזור גיאוגרפי
79	85	150	מחוז ירושלים
30	33	240	מחוז הצפון
29	32	102	מחוז חיפה
12	15	392	מחוז המרכז
19	26	123	מחוז תל אביב
			מחוז הדרום

* הכוונה לאגודות מקומיות לזקן מיסודה של אשל.

ברגמן, ש., פקטור, ח., קפלן, א. מפקד מוסדות לטיפול ממושך בישראל 1983:
היקף אוכלוסייה, רמה תפקודית ומימון, ירושלים, מכון ברוקדייל, 1986
(מ-26-86).

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, הקשישים בישראל - מבחר נתונים מתוצאות המפקד,
פרסומי מפקד האוכלוסין והדיור, 1983, מס' 11, ירושלים, תשמ"ו.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, תחזית האוכלוסייה בישראל עד שנת 2010, תדפיס
מתוך המוסף לירחון הסטטיסטי לישראל, מס' 4, 1987, ירושלים.

הרשות לפנסיונרים ולקשישים + אשל + משרד העבודה והרווחה - השירות לזקן.
מדריך מעונות לזקנים, ירושלים, 1987.

כורזים, מ., מרגולץ, י. הדפוסים הארגוניים והטיפוליים של השירותים
הגריאטריים לאשפוז בישראל - מפקד יום בשירותים גריאטריים, ירושלים,
מכון ברוקדייל, 1986 (דמ-1-86).

משרד הבריאות, האגף לתכנון תקצוב וכלכלה רפואית, המחלקה לכלכלה רפואית
וסטטיסטיקה, מוסדות האשפוז והיחידות לטיפול יום בישראל - נתונים
סטטיסטיים על תנועת החולים לפי מוסדות ולפי מחלקות בשנת 1986,
ירושלים 1987.

פקטור, ח., גוטמן, מ., שמואלי, ע. מיפוי מערך השירותים לטיפול ממושך
לקשישים בישראל, ירושלים, מכון ברוקדייל והמוסד לביטוח לאומי, 1982
(מ-15-82).

פקטור, ח., כורזים, מ., באר, ש. שירותים מוסדיים ודיור מוגן באזור תל
אביב-יפו, דו"ח מס' 1, ירושלים, מכון ברוקדייל, 1987.

שטרקשל, מ.א. דיור מוגן בישראל - סקירת הקיים וניתוח התמורות שחלו במערך
זה בשנים 6-1981, ירושלים, מכון ברוקדייל ואשל, 1987.

נספח א: רשימת המוסדות לטיפול ממושך בישראל - מאי 1987

תושבי נפש	תושבים סיעודיים	תושבים	עצמאיים	סה"כ	סוג מוסד	כתובת	שם
475	6,026	2,829	7,128	16,458			סה"כ ארצי
64	641	294	885	1,884			מחוז ירושלים
	60	20	60	140	ב"א	דרך חברון 107, ירושלים	ממשלתי/עירוני
	60	20	60	80	ב"א	המצור 1, ירושלים	מרכז גריאטרי תלפיות עירוני ע"ש אשבל
43	426	146	594	1,209			ציבורי
13	49	46	26	134	ב"א	ים סוף 33, ירושלים	בית באייר - סנהדריה (אשל)
	30	20	140	160	ב"א	בן גמלא 7, ירושלים	בי"א גונן (משען)
			90	120	ב"א	דרך בית לחם 52, ירושלים	בית הורים בקעה (אעמ"א)
			35	35	ב"א	החלוץ 29, ירושלים	מרגוע-תפארת בנים
		12	28	40	ב"א	אהרון פישל 1, ירושלים	מושב זקנים לעדת הבוכרים
		18	8	26	ב"א	אהל יוסף 8+ז' בוטינסקי 31, י-ם	בית אורה (2)
	120	50	170	340	ב"א	שד' ש"י עגנון, ירושלים	מושב זקנים המאוחד
	35		97	132	ב"א	מוצא עילית, ירושלים	מעון הרופא מוצא
	100			100	ב"ח	תל חי 12, ירושלים	ביקור חולים-תל חי
30	32			62	ב"ח	גבעת שאול, ירושלים	עזרת נשים
	53			53	ב"ח	בית וגן, ירושלים	שערי צדק
	7			7	ב"ח	שבטי ישראל 2, ירושלים	סנט לואיס-הצרפתי
21	155	128	231	535			פרטי
			73	73	ב"א	מעגלי הרי"ם ליון 25, סנ.מ., י-ם	מעון הורים-בתי מחסה לקשישים
			18	18	ב"א	ירושלים	שלום לגיל הזהב
		15	20	35	ב"א	ירושלים	בי"א בן-זכאי (גוננים)
		20		20	ב"א	עין גדי 30, ירושלים	כרמי-פנסיון
		15		15	ב"א	ירושלים	חמדת ימים - גבעת שאול
		10		10	ב"א	ירושלים	נווה רות - קרית משה
21	85	60	120	286	ב"א	הרב סורוצקין 1, ירושלים	נווה שמחה
	8	8		16	ב"א	ירושלים	נצחיה קדם
	62			62	ב"ח	בית חנינה, ירושלים	חמדת הרים
91	356	193	392	1,032			מחוז הצפון
	35			35			ממשלתי/עירוני
	15			15	ב"ח	טבריה	פוריה
	20			20	ב"ח	צפת	רבקה זיו
91	279	128	124	622			ציבורי
20	68	26	36	150	ב"א	סמטת אבות ובנים, עכו	מרכז אזורי לקשיש (אשל)
40	100	64	42	246	ב"א	ז' בוטינסקי 1, גבעת המורה, עפולה	משל"ב (אשל)
31	60	38	13	142	ב"א	ז' בוטינסקי 1, צפת	סוכת שלום (אשל)
			20	20	ב"א	ז' בוטינסקי 25, נהריה	הבונים החופשיים
			13	13	ב"א	הנרייטה סולד 24, נהריה	לוקנר
	23			23	ב"ח	כביש חיפה נצרת, נצרת	סנט וינסנט
	28			28	ב"ח	נצרת	המשפחה הקדושה

שם	כתובת	סוג מוסד	סה"כ	עצמאיים	תשושים	סיעודיים	נפש	תשושי
מחוז הצפון - המשך								
=====								
פרטי			375	268	65	42	20	
בית אליעזר	מעלות	ב"ח	20					
נוף כנרת	החשמונאים 8, טבריה	ב"א	30	15				
סנט פרנסיס	פאולוס השישי, נצרת	ב"א	48	48	*			
פנסיון פאר	נורדאו 3, נהריה	ב"א	33	33				
מרכז הורים נהריה	המעפילים 14,2, נהריה	ב"א	100	100	*			
מנגוני	ויצמן 43, נהריה	ב"א	72	42	30			
בית חוסן	ויצמן 3, נהריה	ב"א	72	30	20		22	
=====								
מחוז חיפה			3,427	1,447	715	1,139	126	
=====								
ממשלתי/עירוני			940	250	320	322	48	
מרכז גריאטרי פרדס חנה	נווה אבות (ליד פרדס חנה)	ב"א	882	250	320	264	48	
פלימן	רמות רמז, חיפה	ב"ח	28			28		
רוטשילד	גולומב 47, חיפה	ב"ח	30			30		
=====								
ציבורי			1,360	928	204	189	39	
בית אברהם - הספרדי (אשל)	מימון פינת גדליהו, חיפה	ב"א	159	29	65	65		
עד מאה ועשרים (אשל)	הדר 2, שכ' ברנדס, הדרה	ב"א	163	40	40	44	39	
בי"א כרמל (משען)	אייר 12, אחוזה, חיפה	ב"א	263	263				
בית הורים (אעמ"א)	מאפו 5-7, סמולנ' 16, מיכל 1, חיפה	ב"א	225	168	34	23		
בית אבן העזר	מאיר 41, חיפה	ב"א	30	25	5			
מעון הרופא	דורי 9, נווה שאנן, חיפה	ב"א	105	95	10			
מעונות הורים סיני	שד' סיני 10/12, חיפה	ב"א	130	90	40			
בית יולס	ככר הרקפות 1, חיפה	ב"א	85	70		15		
בני ברית	חורב 22, חיפה	ב"א	90	78		12		
בית דינה	אדם הכהן 3, נווה שאנן, חיפה	ב"א	110	70	10	30		
=====								
פרטי			1,127	269	191	628	39	
בית אחוה	כביש ראשי, עוספיה	ב"א	18	18				
פנסיון אברשה - מעון הורים	קק"ל 76, קרית טבעון	ב"א	32	32				
פנסיון אורנים	האורנים 19, קרית טבעון	ב"א	25	25				
כרמל	דגניות 8, קרית טבעון	ב"א	12	12				
רמת טבעון	החורש 23-25, קרית טבעון	ב"א	80	45	35			
שלווה	השושנים 17, קרית טבעון	ב"א	24	12	12			
נווה הורים-פרוכטר	העמק 24, קרית טבעון	ב"א	36	36	36			
לב הכרמל	היינריך היינה 23, חיפה	ב"א	45	45				
נווה אילנות (מלון בן יהודה)	דרך הים 154, חיפה	ב"א	118	55	40	23		
מצפה הדר	שד' הציונות 42, חיפה	ב"א	45	25	20			
וינדזור	שד' בן-גוריון 14, חיפה	ב"א	48	48	48			
יפה נוף	החורשה 1, חיפה	ב"ח	24			24		
אירופה	קדימה 27, חיפה	ב"ח	56			56		
שושנת הכרמל	שושנת הכרמל 53/90, חיפה	ב"ח	110			110		

(* מיטות לעצמאיים ולתשושים ללא חלוקה פנימית

תש"י	נפש	תש"י	תש"י	תש"י	ס"ה כ	סוג מוסד	כתובת	שם
מחוז חיפה - פרטי - המשך								
=====								
								נווה שאנן
					67	ב"ח	הגליל 104, חיפה	גרף (בתר)
					79	ב"ח	פבזנר 39, חיפה	אלישע
					30	ב"ח	יאיר כץ 12, חיפה	בית נח
					53	ב"ח	שכ' ויצמן, חדרה	קרית בנימין
39	121				160	ב"ח	קרית בנימין, קרית אתא	קרית ים
	65				65	ב"ח	חוף גליה, קרית ים (א')	
99	2,843	1,104	1,595		5,641			מחוז המרכז
	==	=====	=====		=====			=====
ממשלתי/עירוני								
99	454	567	286		1,406			שמאל הרופא
30	148				178	ב"ח	באר יעקב	מרכז גריאטרי נתניה
27	204	240	72		543	ב"א	שכ' דורה, נתניה	מרכז גריאטרי ראשל"צ
42	102	97	64		305	ב"א	סוף רח' רמז, ראשון לציון	גבעת השלושה
		230	150		380	ב"א	רח' ארלוזורוב, פתח תקוה	
	1,024	285	937		2,246			ציבורי
	80				80	ב"ח	גבעת השלושה, פתח תקוה	בית סובל (אשל)
	646				646	ב"ח	רח' אחוזה, רעננה	משען-סיעודי
	30		110		140	ב"א	ת"ד 1067, רחובות	נווה עמית
	28	130			158	ב"א	חזית הדרום 3, גדרה	נווה אורנים
	28	22			50	ב"א	רח' הנתיבות, כפר סבא	ורה סולומונס
			60		60	ב"א	רח' רבי עקיבא, ק. צאנז, נתניה	קרית צאנז
			70		70	ב"א	גד מכנס 14, נתניה	תפארת בנים-נווה יצחק פישלר
			70		70	ב"א	ראשון לציון 21, נתניה	תפארת בנים-בית וגנר
	32	30	90		152	ב"א	סמטת תפארת בנים, נתניה	תפארת בנים-בית יערי
	42				42	ב"ח	קרית צאנז, נתניה	לניאדו-בית אברהם
	22		153		175	ב"א	אינשטיין 23, ק. מטלון, פתח תקוה	ליאון רקנאטי
		20	50		70	ב"א	מונטיפיורי 34, פתח תקוה	בית מושב זקנים מונטיפיורי
		40	100		140	ב"א	נצח ישראל 15, ק. חזני, פתח תקוה	בית הדקל
	56		212		268	ב"א	רמז 5, פינת האם 5, ראשון לציון	אגודת בי"א ע"ש זאק אסיאוב
		43	22		65	ב"א	קצה רח' הרצל, רעננה	צימרמן (בית זקנים לרבנים)
	60				60	ב"ח	אחוזה 278, רעננה	בית לוינשטיין
	1,365	252	372		1,989			פרטי
	71				71	ב"ח	כפר מל"ל	יד אסא - נווה הגבעה
	191				191	ב"ח	צוקרמן 14, גדרה	גנים
	100				100	ב"ח	שכביץ 5, גדרה	שגב
		20	100		120	ב"א	רופין 13-15, כפר סבא	המבריא
		14			14	ב"א	בן גוריון 53, נס ציונה	נאות מרגוע
	45				45	ב"ח	כביש בית עובד, נס ציונה	נווה ג'וליה
			35		35	ב"א	דיזנגוף 67, נתניה	אופקים (תלם סיעוד והחלמה)
		30	90		120	ב"א	שד' ויצמן, נתניה	בית גל הזהב
		19	17		36	ב"א	אלקלעי 5, עמישב, פתח תקוה	נווה טלו

שם	כתובת	סוג מוסד	סה"כ	עצמאיים	תשושים סיעודיים	נפש תשושי
מחוז המרכז - פרטי - המשך						
=====						
ארבל	אלחנן 2, פתח תקוה	ב"ח	161			161
גן דוד	הפלמ"ח 4, רחובות	ב"א	330	100	150	80
סיני	טולדנו 1, רמלה	ב"ח	63			63
רחל	הגדוד העברי 6, רמלה	ב"ח	50			50
רעננה	בורוכוב 39, רעננה	ב"א	49	30	19	
נועם	עקיבא 46, רעננה	ב"ח	60			60
תפארת אבות	ויצמן 83, יהוד	ב"ח	111			111
חדוות הורים	הוד השרון	ב"א	103			103
סנטוריום הוד השרון	הפרס 6, הוד השרון	ב"ח	65			65
הדר רמתיים	רח' הבנים 80, הוד השרון	ב"ח	100			100
בית יוסף	דרך השרון 118, הוד השרון	ב"ח	45			45
גן שלוה	שכ' הפועלים א', הוד השרון	ב"ח	25			25
נאות מגדיאל	רח' חנקין, הוד השרון	ב"ח	95			95
מחוז תל אביב						
=====						
ממשלתי/עירוני						
תל השומר-שיבא						
איכילוב	ויצמן 6, תל אביב	ב"ח	85			85
רמת גן	שד' הילד 10, רמת גן	ב"א	30	140		30
ציבורי						
מרכז צהלון (אשל)	ארליך 20, יפו, תל אביב	ב"א	78			78
אפעל (משען)	רמת אפעל	ב"א	300	300		300
רמת אביב (א) (משען)	ברודצקי 68, תל אביב	ב"א	380	380		380
בי"א גבעתיים (משען)	מצולות ים 7-11, גבעתיים	ב"א	378	378		378
בי"א חולון (משען)	יבנה 3, חולון	ב"א	300	300		300
בית הורים-אניטה מילר (אעמ"א)	רזיאל 28, רמת חן, רמת גן	ב"א	105			17
בית הורים רמת חן (אעמ"א)	אלוף דוד 185, רמת חן, רמת גן	ב"א	130	*		42
בית גילה (שנ"ס)	מרגולין 4, יד אליהו, תל אביב	ב"א	76			76
ליכטנשטטר	שד' החי"ל 4, תל אביב	ב"ח	195			195
מועדון נווה אביב	רח' האביב, כפר שמריהו	ב"א	140	140		140
משהר-בית אמהות	אחווה 30, תל אביב	ב"א	24	24		24
באר מים חיים	הפלמ"ח 40, תל אביב	ב"א	17	17		17
חברת מושב זקנים (אלנבי)	אלנבי 89, תל אביב	ב"א	98	56		30
בית הורים ויצ"ו	שד' דוד המלך 40, תל אביב	ב"א	145	*		23
בית מנוחה לזקנים	הרב קוק 31, בני ברק	ב"א	40			40
בית שלום-ויז'ניץ	דמשק אליעזר 12, בני ברק	ב"א	110			110
הרצליה	הרב קוק 91, הרצליה	ב"א	42			42
עולי הולנד	רח' דוד רזיאל, הרצליה	ב"א	93			20
בית הורים ביחד (עמותת עדי עד)	גולומב 10, רמת גן	ב"א	100	100		100
411 2,776 4,174						
=====						
ממשלתי/עירוני						
תל השומר-שיבא						
איכילוב	ויצמן 6, תל אביב	ב"ח	85			85
רמת גן	שד' הילד 10, רמת גן	ב"א	30	140		30
ציבורי						
מרכז צהלון (אשל)	ארליך 20, יפו, תל אביב	ב"א	78			78
אפעל (משען)	רמת אפעל	ב"א	300	300		300
רמת אביב (א) (משען)	ברודצקי 68, תל אביב	ב"א	380	380		380
בי"א גבעתיים (משען)	מצולות ים 7-11, גבעתיים	ב"א	378	378		378
בי"א חולון (משען)	יבנה 3, חולון	ב"א	300	300		300
בית הורים-אניטה מילר (אעמ"א)	רזיאל 28, רמת חן, רמת גן	ב"א	105			17
בית הורים רמת חן (אעמ"א)	אלוף דוד 185, רמת חן, רמת גן	ב"א	130	*		42
בית גילה (שנ"ס)	מרגולין 4, יד אליהו, תל אביב	ב"א	76			76
ליכטנשטטר	שד' החי"ל 4, תל אביב	ב"ח	195			195
מועדון נווה אביב	רח' האביב, כפר שמריהו	ב"א	140	140		140
משהר-בית אמהות	אחווה 30, תל אביב	ב"א	24	24		24
באר מים חיים	הפלמ"ח 40, תל אביב	ב"א	17	17		17
חברת מושב זקנים (אלנבי)	אלנבי 89, תל אביב	ב"א	98	56		30
בית הורים ויצ"ו	שד' דוד המלך 40, תל אביב	ב"א	145	*		23
בית מנוחה לזקנים	הרב קוק 31, בני ברק	ב"א	40			40
בית שלום-ויז'ניץ	דמשק אליעזר 12, בני ברק	ב"א	110			110
הרצליה	הרב קוק 91, הרצליה	ב"א	42			42
עולי הולנד	רח' דוד רזיאל, הרצליה	ב"א	93			20
בית הורים ביחד (עמותת עדי עד)	גולומב 10, רמת גן	ב"א	100	100		100
411 2,776 4,174						
=====						
ממשלתי/עירוני						
תל השומר-שיבא						
איכילוב	ויצמן 6, תל אביב	ב"ח	85			85
רמת גן	שד' הילד 10, רמת גן	ב"א	30	140		30
ציבורי						
מרכז צהלון (אשל)	ארליך 20, יפו, תל אביב	ב"א	78			78
אפעל (משען)	רמת אפעל	ב"א	300	300		300
רמת אביב (א) (משען)	ברודצקי 68, תל אביב	ב"א	380	380		380
בי"א גבעתיים (משען)	מצולות ים 7-11, גבעתיים	ב"א	378	378		378
בי"א חולון (משען)	יבנה 3, חולון	ב"א	300	300		300
בית הורים-אניטה מילר (אעמ"א)	רזיאל 28, רמת חן, רמת גן	ב"א	105			17
בית הורים רמת חן (אעמ"א)	אלוף דוד 185, רמת חן, רמת גן	ב"א	130	*		42
בית גילה (שנ"ס)	מרגולין 4, יד אליהו, תל אביב	ב"א	76			76
ליכטנשטטר	שד' החי"ל 4, תל אביב	ב"ח	195			195
מועדון נווה אביב	רח' האביב, כפר שמריהו	ב"א	140	140		140
משהר-בית אמהות	אחווה 30, תל אביב	ב"א	24	24		24
באר מים חיים	הפלמ"ח 40, תל אביב	ב"א	17	17		17
חברת מושב זקנים (אלנבי)	אלנבי 89, תל אביב	ב"א	98	56		30
בית הורים ויצ"ו	שד' דוד המלך 40, תל אביב	ב"א	145	*		23
בית מנוחה לזקנים	הרב קוק 31, בני ברק	ב"א	40			40
בית שלום-ויז'ניץ	דמשק אליעזר 12, בני ברק	ב"א	110			110
הרצליה	הרב קוק 91, הרצליה	ב"א	42			42
עולי הולנד	רח' דוד רזיאל, הרצליה	ב"א	93			20
בית הורים ביחד (עמותת עדי עד)	גולומב 10, רמת גן	ב"א	100	100		100

(* מיטות לעצמאיים ולתשושים ללא חלוקה פנימית)

תשׁושי		תשׁושים סיעודיים		תשׁושים		עצמאיים		סה"כ		סוג מוסד		כתובת		שם	
מחוז תל אביב - המשך															
=====															
<u>54</u>	<u>413</u>	<u>255</u>	<u>446</u>	<u>1,168</u>											<u>פרטי</u>
		35		35	סקיה א' י"ח מס' 13, אור יהודה ב"א										נאות אבי א' (אור יהודה)
	47	10	22	79	אמיל זולא 2, קרית אונו ב"א										בית סוסנסקי
			21	21	דלה-רינה 24, שכ' דן, תל אביב ב"א										אורלי
	23	12	9	44	רח' 3057 מס' 5, יפו, תל אביב ב"א										נאות אבי (יפו)
	75			75	יפת 219, יפו, תל אביב ב"ח										שלוות ים
	48			48	קורדובה 10, תל אביב ב"ח										אסותא
			75	75	האדמור מבאבוב 2, בת ים ב"א										נווה באבוב
		80	10	90	דרך בן גוריון 61א', בת ים ב"א										מעונות חוף הסלע
		55	55	110	בן גוריון 51, בת ים ב"א										לה רוקה
		36		36	רמב"ם 29, גבעתיים ב"א										גאולה
			30	30	הנשיא 72, הרצליה פיתוח ב"א										נאות פאר
			21	21	חזקיהו המלך 16, הרצליה פיתוח ב"א		*								דבורה
	35		35	70	ככר דה שליט, הרצליה פיתוח ב"א		*								פאר א' (פאר שרונית)
			18	18	ביאליק 97, רמת גן ב"א										בית יצחק (סלומון)
			50	50	ראש פינה 32, רמת גן ב"א										ירחמיאל
		27		27	הגלגל 51, רמת גן ב"א										בית הורים שושנה (אל-עד)
54	54		40	148	שרת 38, רמת גן ב"א		*								נוף חן
	90		60	150	שרת 14, רמת גן ב"א		*								מעונות מרגוע
	41			41	הראשונים 18, רמת גן ב"ח										הראשונים
41	114	112	33	300											מחוז הדרום
==	===	===	==	===											=====
<u>41</u>	<u>114</u>	<u>112</u>	<u>33</u>	<u>300</u>											<u>ציבורי</u>
27	52	74	13	166	רח' ניצנים, שכ' שמשון ד, אשקלון ב"א										היילפרן (אשל)
14	62	38	20	134	רח' דוד המלך, באר שבע ב"א										בי"א באר שבע (אשל)

(*) מיטות לעצמאיים ולתשׁושים ללא חלוקה פנימית

**נספח ב: התעריפים הממשלתיים לאחזקת קשישים במוסדות
לטיפול ממושך לפי מוסד ומחלקה, מרץ 1987 (\$)**

שם	סוג מוסד עצמאיים	תשושים	סיעודיים ותשושי נפש
מחוז ירושלים =====			
<u>ממשלתי/עירוני</u>			
מרכז גריאטרי תלפיות	ב"א	395	1,073
עירוני ע"ש אשבל	ב"א	315	
<u>ציבורי</u>			
בית באיר-סנהדריה (אשל)	ב"א	347	958
בי"א גונן (משען)	ב"א	242	364
בית הורים בקעה (אעמ"א)	ב"א	226	
מושב זקנים לעדת הבוכרים	ב"א	295	443
מושב זקנים המאוחד	ב"א	341	926
מעון הרופא מוצא	ב"א		955
ביקור חולים-תל חי	ב"ח		1,096
עזרת נשים	ב"ח		1,054
שערי צדק	ב"ח		1,380
סנט לואיס-הצרפתי	ב"ח		644
<u>פרטי</u>			
מעון הורים-בתי מחסה לקשישים	ב"א	561	1,140
נווה שמחה	ב"א		883
חמדת הרים	ב"ח		
מחוז הצפון =====			
<u>ציבורי</u>			
מרכז איזורי לקשיש (אשל)	ב"א	335	907
משל"ב (אשל)	ב"א	335	908
סוכת שלום (אשל)	ב"א	360	974
לוקנר	ב"א	328	
סנט וינסנט	ב"ח		824
המשפחה הקדושה	ב"ח		824
<u>פרטי</u>			
נוף כנרת	ב"א	200	301
סנט פרנסיס	ב"א	235	
מרכז הורים נהריה	ב"א	456	

סיעודיים ותשושי נפש	תשושים	סוג מוסד עצמאיים	שם
מחוז חיפה =====			
1,073	602	395	ב"א ממשלתי/עירוני מרכז גריאטרי פרדס חנה
ציבורי			
958	531	353	בית אברהם - הספרדי (אשל)
878	485	323	בית מאה ועשרים (אשל)
		242	בית א כרמל (משען)
		226	בית הורים (אעמ"א)
924	417	284	מעונות הורים סיני
			בית דינה
פרטי			
		164	בית אחוה
		205	בית אברהם - מעון הורים
		352	ורד / פאר (?)
	597		רמת טבעון
		315	נווה הורים-פרוכטר
	407	272	נווה אילנות (מלון בן יהודה)
	516		מצפה הדר
	344		וינדזור
816			אירופה
829			שושנת הכרמל
827			נווה שאנן
847			גרף (בתר)
829			בית נח
816			קרית בנימין
816			קרית ים
מחוז המרכז =====			
ממשלתי/עירוני			
1,073			שמואל הרופא
1,073	602	395	מרכז גריאטרי נתניה
1,073	602	395	מרכז גריאטרי ראשל"צ
	376	250	גבעת השלושה
ציבורי			
1,039			בית סובל (אשל)
811			משען-סיעודי
955			נווה עמית
816	401	267	נווה אורנים
		252	קרית צאנז
1,030			לניאדו-בית אברהם
		215	ליאון רקנאטי
		299	בית מושב זקנים מונטיפיורי

שם	סוג מוסד עצמאיים	תשושים	סיעודיים ותשושי נפש
מחוז המרכז - <u>ציבורי</u> - המשך =====			
אגודת בי"א ע"ש זאק אסיאוב (בית זקנים לרבנים)	ב"א ב"א	215 247	920 372
<u>פרטי</u>			
יד אסא - נווה הגבעה	ב"ח		811
גנים	ב"ח		829
שגב	ב"ח		803
נווה ג'וליה	ב"ח		816
בית גיל הזהב	ב"א		568
ארבל	ב"ח		829
גן דוד	ב"א		829
סיני	ב"ח		816
רחל	ב"ח		829
נועם	ב"ח		807
תפארת אבות	ב"ח		829
חדוות הורים	ב"א		806
סנטוריום הוד השרון	ב"ח		816
הדר רמתיים	ב"ח		816
בית יוסף	ב"ח		772
נאות מגדיאל	ב"ח		816
מחוז תל אביב =====			
<u>ממשלתי/עירוני</u>			
רמת גן	ב"א	236	
<u>ציבורי</u>			
מרכז צהלון (אשל)	ב"א		976
אפעל (משען)	ב"א	242	
רמת אביב (א) (משען)	ב"א	242	
בי"א גבעתיים (משען)	ב"א	242	
בי"א חולון (משען)	ב"א	242	
בית הורים-אניטה מילר (אעמ"א)	ב"א	226	
ליכטנשטדטר	ב"ח		1,629
משהד-בית אמהות	ב"א	215	
חברת מושב זקנים (אלנבי)	ב"א	415	809
בית מנוחה לזקנים	ב"א	150	
בית שלום-ויז'ניץ	ב"א	173	
הרצליה	ב"א	299	

סיעודיים ותשושי נפש	תשושים	מוסד עצמאיים	סוג מוסד	שם
מחוז תל אביב - המשך =====				
816	625		ב"א	<u>פרטי</u> בית סוסנסקי
802			ב"ח	שלוות ים
1,140			ב"ח	אסותא
	352	235	ב"א	מעונות חוף הסלע
816			ב"א	פאר א' (פאר שרונית)
	215	215	ב"א	ירחמיאל
829			ב"א	נוף חן
829			ב"א	מעונות מרגוע
816			ב"ח	הראשונים
מחוז הדרום =====				
926	491	327	ב"א	<u>ציבורי</u> היילפרן (אשל)
951	529	352	ב"א	בי"א באר שבע (אשל)

נספח ג: רשימת הפרויקטים בהם תבצע התוספת המתוכננת של המיטות עד 1990 (נתוני יוני 1987)

א. תכנון רגיל

שנת יעד	תשושי נפש	תשושים סיעודיים	עצמאיים	סה"כ	ישוב	שם	סוג	סוג בעלות
	196	517	747	1,881				סה"כ ארצי
	===	===	===	=====				=====
מחוז ירושלים								
	-	193	84	530	807			
1987	-	193	84	530	34	ירושלים	ב"א **	ציבורי
1989		50	34	150	200	רמת אשכול (קופ"ח מאוחדת)	ב"א *	ציבורי
1987			20		20	בבית (מלכ"ר)	ב"א **	ציבורי
1987				70	103	ויזרע יצחק-בעלז	ב"א *	ציבורי
1987		33			120	קרית מנחם-הספרדי	ב"א *	ציבורי
1987		30	30		35	מעון הורים-בתי מחסה לקשישים	ב"א *	פרטי
1987		35			50	בתוככי ירושלים (רחביה)	ב"א **	פרטי
1987		45		200	245	מלון שלום	ב"א **	פרטי
מחוז הצפון								
	-	50	-	-	50			
1987	-	50	-	-	20	נהריה	ב"ח	ממשלתי
1990		20			30	מוסד לסקטור הערבי (אשל)	ב"א *	ציבורי
מחוז חיפה								
	52	61	48	-74	87			
1990	52	61	48	-74	26	מרכז גריאטרי פרדס חנה	ב"א *	ממשלתי
1987	26	26	48	-74	26	בית אברהם - הספרדי (אשל)	ב"א *	ציבורי
1990		35			35	אגד	ב"א *	ציבורי
מחוז המרכז								
	87	25	301	-205	208			
1989	87	25	301	-205	74	מרכז גריאטרי נתניה	ב"א **	ממשלתי
	31		74	-105		מרכז גריאטרי ראשל"צ	ב"א **	ממשלתי
1987	56		60	-60	88	גבעת השלושה	ב"א *	עירוני
1987		25	112	-80	25	פתח תקוה	ב"ח *	ציבורי
1987				40	40	כפר סבא	ב"א **	פרטי
1987			55		55	נתניה	ב"א **	פרטי
						הוד השרון	ב"א **	פרטי
מחוז תל אביב								
	33	148	246	170	597			
1987	33	148	246	170	30	מרכז צהלון (אשל)	ב"א *	ציבורי
1990	33	65	127		225	דרך משה דיין [ד.הנצחון] (אשל)	ב"א *	ציבורי
1990		83	59		142	תל השומר (אשל)	ב"א *	ציבורי
1987			30		30	אפעל (משען)	ב"א *	ציבורי
1988				170	170	עמותה ???	ב"א **	ציבורי
מחוז הדרום								
	24	40	68	-	132			
1987	24	40	68	-	26	דימונה (אשל)	ב"א *	ציבורי
1987	24	40	42		106	המרכז הסיעודי לקשיש (אשל)	ב"א *	ציבורי

סוג בנייה: (*) בנייה חדשה, (**) הסבה, () הרחבה

ב. הקפאה/תכנון רעיוני

תש"ו	תש"ו	תש"ו	תש"ו	סה"כ	ישוב	שם	סוג	סוג בעלות
נפש	סיעודיים	תש"ו	עצמאיים	סה"כ				
105	432	614	392	1,543				סה"כ ארצי
===	===	===	===	=====				=====
40	20	60	-	120				מחוז ירושלים
		20		20	ירושלים	עירוני ע"ש אשבל	ב"א	עירוני
40	20	40		60	ירושלים	מושב זקנים לעדת הבוכרים	ב"א	ציבורי
				40	ירושלים	טלביה (קופ"ח)	ב"ח	ציבורי
-	-	30	-	30				מחוז הצפון
		30		30	לא ידוע	מוסד לסקטור הערבי (אשל)	ב"א	ציבורי
-	-	88	-	88				מחוז חיפה
		88		88	חיפה	בי"א כרמל (משען)	ב"א	ציבורי
-	120	40	-	160				מחוז המרכז
	28			28	באר יעקב	אסף הרופא	ב"ח	ממשלתי
		40		40	ראשל"צ	אגודת בי"א ע"ש זאק אסיאוב	ב"א	ציבורי
	32			32	נתניה	לניאדו-בית אברהמס	ב"ח	ציבורי
	60			60	פתח תקוה	בית רבקה (קופ"ח)	ב"ח	ציבורי
35	238	372	392	1,037				מחוז תל אביב
35				35	רמת גן	תל השומר (אשל)	ב"א	ציבורי
		30		30	ת"א - יפו	רמת אביב (א) (משען)	ב"א	ציבורי
		80		80	גבעתיים	בי"א גבעתיים (משען)	ב"א	ציבורי
	172	172	172	516	ת"א - יפו	רמת אביב (ב) (משען)	ב"א	ציבורי
	30	30	120	180	ת"א - יפו	צפון ת"א (ש.נ.ס.)	ב"א	ציבורי
	36	60	100	196	ת"א - יפו	תפארת בנים - רמת אביב	ב"א	ציבורי
30	54	24	-	108				מחוז הדרום
30	30			60	באר שבע	מרכז לבריאות הנפש	ב"א	ממשלתי
	24	24		48	אשקלון	היילפרן (אשל)	ב"א	ציבורי

יחידות דיור	כתובת	מחוז ושם התכנית
6,021 =====		סה"כ ארצי =====
621		<u>מחוז ירושלים</u>
41	הנשיא 14, ירושלים	יד ל.א.מאיר-ורה סלומונס
36	בוסתנאי 33, ירושלים	א.ע.מ.א. - בית מגורים (ב)
48	רחל אמנו 44, ירושלים	א.ע.מ.א. - בית מגורים (רא)
15	ימין אבות 16, ירושלים	א.ע.מ.א. - בית מגורים (יא)
51	יהלום 221/2, גילה, ירושלים	גילה - דג"מ - עמידר+אגודה
74	דרך חברון 56, ירושלים	בתי בארט - ש.נ.ס.
65	בן גמלא 7, ירושלים	משען גונן
153	הנרייטה סאלד 2, ק.מנחם, ירושלים	נופים (AACI)
45	השומר 4, ירושלים	בית שוויץ - הסוכנות+אגודה
93	שד' בן צבי 35, ירושלים	מגדל זהב-טס זהב (מגדלי מגידו)
326		<u>מחוז הצפון</u>
66	ארבל 200/86, נצרת עילית	נצרת עילית - עמידר+אגודה
24	רח' שפרינצק, קרית שמונה	קרית שמונה - עמידר+אגודה
84	סמטת אבות ובנים, עכו	עכו (דיור +55) - פרזות+אגודה
24	גלעד 3, נהריה	קרית עשור - הסוכנות
128	העלייה 58, נהריה	תפוז - הסוכנות
970		<u>מחוז חיפה</u>
100	שד' בן צבי, טירת הכרמל	טירת הכרמל - עמידר+אגודה
57	התשבי 84, חיפה	א.ע.מ.א. - רעות (חיפה)
48	דוד המלך 12-16, חיפה	מחנה דוד - הסוכנות
20	מגידו 3, חיפה	סנט צ'ארלס
96	צייטלין 26, קרית חיים, חיפה	קרית חיים - שקמונה+אגודה
170	אידר 12, חיפה	משען כרמל
100	רח' קיבוץ גלויות, ק. בנימין, ק"א	קרית אתא (א) - עמיגור+אגודה
40	שכ' יבניאלי, קרית אתא	קרית אתא (ב) - עמיגור+אגודה
120	אברהם ציגל 22, קרית מוצקין	גלית - הסוכנות
38	וייצמן 11-17, קרית ביאליק	א.ע.מ.א. - רעות (ק"ב)
56	ברנר 1-3, קרית ביאליק	צור שלום - עמיגור+אגודה
125	פנחס ספיר 13, קרית ים	פזית - הסוכנות
418		<u>מחוז המרכז</u>
32	כפר יונה	כפר יונה - עמידר
32	הרצל 6/10, קרית עקרון	קרית עקרון - עמידר
30	הדקל 8, יבנה	הוסטל יבנה - עמידר+אגודה
56	רח' הנתיבות, כפר סבא	מרכז ורה סלומונס
48	שיכון רופין, כפר סבא	כפר סבא - עירוני
48	גבעת הזיתים 238, לוד	הוסטל לוד - עמידר+אגודה
48	חטיבת יפתח 7/1, לוד	לוד (דיור +55) פרזות+אגודה
38	הרב קוק 58-60, נתניה	ברטה ברון - הסוכנות
54	בן גוריון 12/1, רמלה	רמלה (דיור +55) - פרזות+אגודה
32	אפרסק 11, יהוד	הוסטל יהוד - עמידר+מ.מ.

יחידות דיור	כתובת	מחוז ושם התכנית
3,091		<u>מחוז תל אביב</u>
724	אפעל	אפעל - משען
79	ירושלים 37, קרית אונו	בית מגורים - הסוכנות (ק"א)
63	צבי גרץ 13, תל אביב	בית שלום - ש.נ.ס.
110	שד' החי"ל 2, יד אליהו, תל אביב	בית אחווה - ש.נ.ס.
180	מרגולין 5, יד אליהו, תל אביב	בית ברכה - ש.נ.ס.
74	אכבר 25, נווה עופר, יפו, תל אביב	נווה עופר - חלמיש+אגודה
64	מקראי קודש 15, נווה כפיר, תל אביב	כפיר - חלמיש+אגודה
345	פיכמן 4-12, רמת אביב, תל אביב	רמת אביב - משען
99	דרך השלום 98-100, תל אביב	דרך השלום - הסוכנות
125	יפת 142, גבעת עלייה, יפו, תל אביב	בית גליאנסקי - עמידר+אגודה
316	לה גארדיה 76, יד אליהו, תל אביב	בית גיל הזהב
29	שבטי ישראל 34, יפו, תל אביב	שבטי ישראל - חלמיש+אגודה
55	שכ' התקווה, תל אביב	שכ' התקווה - עמיגור+עת"א+הסוכנות
40	גבעת התמרים, יפו, תל אביב	נווה תמר - עמיגור+עת"א+הסוכנות
40	רח' אפלטון, יפו, תל אביב	אפלטון - חלמיש+עת"א
40	רח' קארו, יפו, תל אביב	קארו - חלמיש+עת"א
96	רח' קרן היסוד, בת ים	בת ים - עמידר+אגודה
176	רח' הים 2, בת ים	מגדלי הים התיכון - משכנות כלל
110	מצולות ים 7-11, גבעתיים	גבעתיים - משען
72	מדינת היהודים 3, הרצליה פיתוח	בית שירנה - הסוכנות
254	יבנה 3, חולון	הרצפלד - משען
595		<u>מחוז הדרום</u>
51	קדש 385, אופקים	אופקים - עמיגור+אגודה
48	הרב ניסים 11/3, אשדוד	אשדוד - אפרידר+אגודה
85	שד' גת, קרית גת	קרית גת - עמידר+אגודה
36	שפירא 1014, אשקלון	אשקלון - עמיגור+אגודה
30	שכ' הדרום, אשקלון	לימור - הסוכנות
126	הטייסים 64, אפרידר, אשקלון	זהבית - הסוכנות
120	מבצע יואב 45, באר שבע	אורית - הסוכנות
99	דוד המלך 22, באר שבע	באר שבע (דיור +55) - פרזות+אגודה

הערה: המונח "אגודה" פירושו: אגודה מקומית לזקן מיסודה של אשל.

REPORT RESEARCH REPORT RESEARCH REPORT RESEARCH

JDC Israel — Brookdale Cooperative Program Series

**LONG-TERM CARE INSTITUTIONS AND SHELTERED HOUSING:
THE SITUATION IN 1987 AND CHANGES OVER TIME**

Shmuel Be'er

Haim Factor

National Information Center for Services for the Elderly

JDC — BROOKDALE INSTITUTE OF
GERONTOLOGY
AND ADULT HUMAN DEVELOPMENT
JDC HILL, P.O.B. 13087
JERUSALEM 91130
ISRAEL

JDC ISRAEL
JDC HILL
P.O.B. 3489
JERUSALEM
ISRAEL 91034

LONG-TERM CARE INSTITUTIONS AND SHELTERED HOUSING:
THE SITUATION IN 1987 AND CHANGES OVER TIME

Shmuel Be'er

Haim Factor

This report is part of the National Information Center for Services
for the Elderly, a JDC Israel - Brookdale Cooperative Program

Jerusalem

January 1989

copy 2

THE UNIVERSITY OF MICHIGAN LIBRARY

ISSN-0334-858X

National Information Center for Long-Term Care Services

The National Information Center was established at the initiative of JDC-Israel and the Brookdale Institute to supply ongoing and up-to-date information on community and institutional long-term care services. The Center is unique in that it gathers information from a variety of bodies which it is able to present on a unified and agreed basis. As a result, the Information Center is a decisionmaking and policymaking resource for the various national and local, regional and local agencies.

The Center reviews information on different aspects of the service system, including: the range of available services and the differences in service supply by region, changes in the provision of services over time, future development plans, projections of differences in needs across regions and projections of future needs.

The system thus provides an integrated past, present and future perspective. The Center publishes periodic reports on the developments in the various areas, and supplies organizations with information required for their ongoing decisionmaking needs.

Abstract

Long-term care institutional services constitute an important part of the general system of services intended to support and help the elderly and to ensure a better quality of life. The aim of this report is to present the extent of institutional long-term care services and sheltered housing programs and their development over time. We highlight some of the main findings.

(I) Long-Term Care Institutions

Capacity: In 1987 there were 157 long-term care institutions for the elderly, operating 16,460 beds. Of these 7,130 for the semi-independent (independent in ADL and usually limited in homemaking capacity); 2,830 for the frail (partially limited in ADL and suffering from mobility difficulties); 6,025 for the nursing (who need help with most ADL activities, are not mobile, and are usually incontinent) and 475 for the mentally infirm (cognitively impaired mobile elderly, and/or with severe behavioral problems, and usually partially limited in ADL).

Rate of Beds: The rate of beds is 45 beds per 1000 Jewish elderly in the population (364 thousand elderly), of them, 20 for semi-independent and 25 for disabled elderly.

Regional Distribution: The distribution of beds is not uniform across the country. In some districts the rate of beds is higher than the national average: Jerusalem (62 beds per 1000 elderly), Haifa (54) and Central District (78). In some the rate is lower: Northern District (38), Tel Aviv District (30) and Southern District (10).

The distribution of beds for disabled elderly (frail, nursing and

mentally infirm), is similar to the general distribution of beds: in the Jerusalem, Haifa and Central Districts the rate is higher than the national average (33, 31 and 56 respectively), whereas in the Northern, Tel Aviv and Southern districts the rate of these beds is lower than the national average (24, 10 and 9 respectively).

Ownership: About a third of the total beds belong to the private sector, half to the voluntary sector and only a sixth belong to the public sector. The private sector "specializes" in nursing beds (50% of the beds of this type) and the voluntary sector in beds for the semi-independent (65% of the beds). In the public sector the beds are more equally distributed.

Public Referral: 43% of the institutional residents (7,150 elderly) were referred to institutions by the Health or Welfare Agencies, with partial or full public participation in institutional fees. Two thirds of them need nursing facilities and a quarter were defined as frail.

Public Burden: The annual public cost of the maintenance of the referred residents is estimated to be \$63 million, of this \$49 million for the nursing and mentally infirm.

Unmet Needs: One of the indicators of unmet needs is the number of elderly waiting for placement after assessment and professional approval. In 1987, 1900 elderly were waiting for placement. These represent 11% of the stock of beds. About a half of the elderly waiting for placement required facilities for nursing or mental infirm care, representing 15% of beds of this type.

Planned Beds: An additional 1,880 beds are planned by 1990 - an increase of 11%. Of these, 715 are for nursing and mentally infirm elderly. 70% of the beds under construction are planned by the

voluntary sector and ESHEL.

Developments in Recent Years: In the period 1983-1987 the institutional system grew by 2,600 beds - a rate of 19%. More than three quarters of the growth took place in beds for disabled elderly - an increase of 31%. Beds for the disabled elderly increased by 9% beyond the increase of needs due to demographic change during this period. The private sector contributed 44% of the total additional beds and the voluntary sector - 38%. Changes in the size and composition of the elderly population continue to dictate a rapid increase in the need for long-term care beds.

(II) Sheltered Housing

Capacity: In 1987 there were 66 sheltered housing programs, operating 6,020 units for elderly singles and couples.

Rate of Units: There are 16.5 units per 1000 elderly.

Regional Distribution: The distribution of sheltered housing is not uniform across the country. In some districts the rate of units is higher than the national average: Tel Aviv District (22 units per 1000 elderly), Jerusalem and Southern District (20). In some the rate is lower: Central District (6 per 1000) and Northern District (12).

Ownership: About half of the total units (48%) belong to the public sector and the Jewish Agency, 43% to the voluntary sector (primarily MISHAN) and only 10% belong to the private sector.

Developments in Recent Years: In the period 1985-1987, 14 programs with 1,150 housing units were added to the system - a growth of 23%. Close to 80% of the growth took place in the public sector and 20% in the private sector. The voluntary sector has remained static.

Acknowledgments

We are grateful to all those who assisted us and contributed to this report:

To David Moore and Miriam Shtarkshall of ESHEL - The Association for the Planning and Development of Services for the Aged in Israel, who supplied us with information and advice. To Miriam Bar-Giora and Peter Ludriks of the Service for the Aged in the Ministry of Labor and Social Affairs, to Shmuel Tsin, Hemda Cohen, Shoshana Haklai, Yoram Lotan, Yizhak Goldstein, Tziona Mizrahi and Yaakov Nevo of the Ministry of Health, who supplied, and continue to supply us with the data that appear in this report.

We owe a special thanks to our colleagues in the Brookdale Institute: To Jack Habib for his encouragement and constructive remarks, to Adeena Ascher and Rima Farkash who prepared the information system computer programs on institutional services, and to Bilha Allon who typed the report.

Table of Contents

List of Tables

Introduction	1
I. <u>Long-Term Care Institutions</u>	3
The Situation in 1987	3
- Geographic Distribution of the Supply of Beds	7
- Distribution of Beds by Ownership	9
- Referral to Institutions by Government Ministries	12
- Indicators of Pressure on the Institutional System: Waiting Lists for Institutional Placement	16
Additional Beds Planned by 1990	18
Quantitative Development of the Institutional System between the Years 1983 and 1987	22
- The Increase in the Number of Beds in Relation to Demographic Changes	24
II. <u>Sheltered Housing</u>	28
The Situation in 1987	29
Development of Sheltered Housing in the Years 1985- 1987	31
Bibliography	33
Appendices	34

List of Tables

Table 1:	Number of Long-Term Care Institutions, by Ownership and Geographic Region, 1987	3
Table 2:	Licensed Beds in Long-Term Care Institutions by Type of Bed and Geographic Region, 1981-1987	5
Table 3:	Rate of Licensed Beds in Long-Term Care Institutions per 1000 Jewish Elderly, by Type of Bed, Ownership and Geographic Region, 1987	6
Table 3a:	Rate of Licensed Beds in Long-Term Care Institutions per 1000 Jewish Elderly, by Type of Bed, Ownership and Geographic Region, 1983	6
Table 4:	Rate of Beds per 1000 Jewish Elderly by Geographic Region as a Percent of the National Average, 1987	8
Table 5:	Licensed Beds in Long-Term Care Institutions by Type of Bed and Ownership, 1981-1987	10
Table 6:	Distribution of Beds by Ownership, 1987 (Percentages)	11
Table 7:	Distribution of Beds by Type of Bed, 1987 (Percentages)	11
Table 8:	Number of Elderly in Long-Term Care Institutions who were Referred by Government Ministries (Social Affairs and Health), by Ownership and Geographic Region, March 1987	13
Table 9:	Number of Elderly in Long-Term Care Institutions who were Referred by Government Ministries (Social Affairs and Health), as a Percent of Licensed Beds in those Institutions, March 1987	13
Table 10:	Distribution of Elderly in Long-Term Care Institutions who were Referred by Government Ministries (Social Affairs and Health), by Ownership, March 1987	14
Table 11:	Monthly Cost of Maintaining Residents in Long-Term Care Institutions who were Referred by Government Ministries (Social Affairs and Health), by Ownership, March 1987 (Thousands of \$)	14
Table 12:	Average Government Rate for Maintaining a Resident in a Long-Term Care Institution, by Ownership and Ward - March 1987 (\$)	15

Table 13: Elderly on Waiting Lists for Institutional Placement (through Social Affairs) or for Hospitalization in Nursing Home (through Health), by Geographic Region, 1987	16
Table 14: Rate of Elderly on Waiting Lists for Institutional Placement per 1000 Jewish Elderly in the Population, by Geographic Region, 1987	17
Table 15: Elderly on Waiting Lists for Institutional Placement as a Percentage of Licensed Beds, by Geographic Region, 1987	17
Table 16: Additional Beds Planned by 1990, by Ownership and Geographic Region (Data from June 1987)	19
Table 16a: Additional Beds Planned by 1990, by Ownership and Geographic Region (Data from June 1987) - Target Years: 1987-1988	20
Table 16b: Additional Beds Planned by 1990, by Ownership and Geographic Region (data from June 1987) - Target Years: 1989-1990	20
Table 17: Frozen and Conceptually Planned Beds, by Ownership and Geographic Region (Data from June 1987)	21
Table 18: Increase in Licensed Beds in Long-Term Care Institutions in the Years 1983-1987	23
Table 19: "Contribution" of Each Sector by Type of Bed to General Increase of 2,570 Beds in the Years 1983-1987 (Percentages)	23
Table 20: Increase in Number of Beds in the Years 1983-1987 as Related to the Increase Arising from Changes in the Size and Composition of the Elderly Population, by Geographic Region	26
Table 21: Sheltered Housing Programs, by ownership and Geographic Region in 1985 and in 1987	29
Table 22: Rate of Housing Units in Sheltered Housing Programs per 1000 Jewish Elderly in the Population, by Geographic Region, 1985 and 1987	30
Table 23: Development of Sheltered Housing Programs in the Years 1985-1987, by Ownership and Geographic Region	32

Appendices

Appendix A: List of Long-Term Care Institutions in Israel, May 1987	34
Appendix B: Government Rates for Maintaining Residents in Long-Term Care Institutions, by Institution and Ward, March 1987 (\$)	39
Appendix C: List of Projects in which the Planned Addition of Beds will Take Place by 1990 (Data from June 1987): (a) Normal Planning; (b) Freezing and Conceptual Planning	43
Appendix D: List of Sheltered Housing Programs in Israel, 1987	45